

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 088 11 88 671
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

Ade van der Wal
telefoon 038 499 76 96
AG.vd.Wal@overijssel.nl
Zaaknummer 6089180

Stichting Faunabeheereenheid Overijssel
De heer J. Rosing
Postbus 645
7400 AP DEVENTER

Datum	Kenmerk	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
17-03-2021	2021/0050265	3	4 december 2020	

Onderwerp: Ontheffing Wet natuurbescherming - kraaienvangkooi

Geachte heer Rosing,

U heeft namens De Faunabeheereenheid Overijssel een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten (verder Wnb) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 4 december 2020 ontvangen.¹ Op 11 februari 2021 hebben wij aanvullende informatie van u ontvangen.² De aanvraag betreft ontheffing van de verboden tot het opzettelijk vangen en het opzettelijk doden van zwarte kraaien,³ het gebruik van vangkooien voor het vangen van zwarte kraaien (kraaienvangkooi) met daarbij het gebruik maken van lokvogels (levend gefokte zwarte kraai, dode zwarte kraai en kraai van kunststof)⁴ en het gebruik van het geweer.⁵ Hiermee moet schade aan fauna voorkomen worden; specifiek weidevogels. De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 maart tot 1 juli en voor de duur van het faunabeheerplan (2019-2024). De ontheffing wordt aangevraagd voor een aantal specifieke gebieden gelegen binnen de aangewezen weidevogel- en open akkergebieden met een zone van 2 kilometer daaromheen. Deze gebieden liggen in de provincie Overijssel. Deze aangewezen weidevogel- en open akkergebieden zijn opgenomen in het meest actuele Natuurbeheerplan van de provincie Overijssel.⁶

In deze brief geven wij onze beslissing weer.

BesluitOntheffing:

Wij verlenen de Faunabeheereenheid Overijssel een ontheffing⁷ voor het vangen van zwarte kraaien met een kraaienvangkooi met het daarbij gebruiken van een lokvogel,⁸ en het daarna doden van de gevangen zwarte kraaien met behulp van het geweer.⁹

¹ EDO-kenmerk 2020/0344402

² EDO-kenmerk 2021/0039348

³ Art. 3.1, eerste lid Wnb

⁴ Art. 3.3, vijfde lid onderdeel a. Wnb in samenwerking met art. 3.9 eerste lid onderdeel a en e Bnb, en art. 3.9 tweede lid onderdeel c Bnb.

⁵ Art. 3.26 eerste lid onder d 2° Wnb, en in samenwerking met artikel 3.25 eerste lid van de Wnb.

⁶ Natuurbeheerplan provincie Overijssel 2020, Gedeeltelijke wijziging (plantekst en bijbehorende kaarten): GS-besluit 9 april 2019, <https://www.overijssel.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/beschermen-beheren/> en https://www.overijssel.nl/publish/library/461/geconsolideerde_kaart_behoortypen_behorende_bij_natuurbeheerplan_overijssel_2020.pdf

⁷ Op basis van art. 3.17 eerste lid Wnb, in samenhang met art. 3.3 eerste lid Wnb

De ontheffing geldt voor de periode van 1 maart tot 1 juli en voor de duur van het faunabeheerplan (2019-2024).¹⁰ De ontheffing wordt derhalve verleend vanaf de inwerkingtreding van dit besluit tot 1 juli 2024.

De ontheffing geldt uitsluitend op de gronden die op kaartbeeld in bijlage 2 van dit besluit aangegeven zijn (de weidevogelgebieden plus een zone van 2 kilometer daaromheen).¹¹

De ontheffing wordt verleend voor het belang van 'voorkomen van schade aan fauna' in de provincie Overijssel.

De motivering voor ons besluit is in bijlage 1 (overwegingen) weergegeven.

Voorschriften

Wij verbinden aan deze ontheffing de volgende voorschriften:

1. Stichting Faunabeheereenheid Overijssel (FBE) is als houder van de ontheffing verantwoordelijk voor het gebruik van de ontheffing en de naleving van de voorschriften waaronder deze verleend is. De verantwoordelijkheid van de FBE laat onverlet dat de houder van de machtiging tot gebruik van de ontheffing en de houder van de doorschrijving van de machtiging strafrechtelijk kan worden vervolgd bij het niet naleven van de bepalingen en voorschriften van deze ontheffing.
2. De FBE machtigt schriftelijk de WBE, tot gebruik van de ontheffing. De WBE kan de machtiging tot gebruik van de ontheffing doorschrijven aan jachthouders met een jachtakte zoals bedoeld in art 3.23 lid 1 Wnb, en/of aan personen die in het bezit zijn van een faunabeheercontract van Staatsbosbeheer en/of Natuurmonumenten en/of Landschap Overijssel.
3. De FBE kan de WBE schriftelijk gemachtigde jachthouder toestemming geven de doorschrijving van de machtiging tot gebruik van de ontheffing verder door te schrijven aan andere jachtaktehouders, die dan handelen op gezag van de jachthouder met een jachtakte (houder van de doorschrijving van de machtiging tot gebruik van de ontheffing).
4. De feitelijke gebruiker van de ontheffing dient een (digitale) kopie van de ontheffingmachtiging (inclusief de voorschriften) van de FBE, en de doorschrijving van de machtiging tot gebruik van de ontheffing, bij zich te hebben. Hij/zij dient deze op eerste vordering van het bevoegde gezag te kunnen tonen.
5. Bij bijzondere weersomstandigheden kunnen Gedeputeerde Staten ingevolge artikel 3.22 lid 4 Wnb besluiten om de schadebestrijding op te schorten.
6. De kraaienvangkooi mag gebruikt worden in de periode 1 maart tot 1 juli.
7. De kraaienvangkooi mag gebruikt worden in de aangewezen weidevogelgebieden plus een zone van 2 kilometer daaromheen zoals aangegeven in bijlage 2.
8. Per 250 hectare weidevogelgebied (dat is inclusief de 2 kilometer zone) is één vangkooi toegestaan.

⁸ Art. 3.9 tweede lid onderdeel c Bnb

⁹ Art. 3.26 eerste lid onder d 2° Wnb, en in samenwerking met artikel 3.25 eerste lid van de Wnb. En, art. 3.3, vijfde lid onderdeel a. Wnb in samenwerking met art. 3.9 eerste lid 1 onderdeel a en e Bnb, en art. 3.9 tweede lid onderdeel c Bnb.

¹⁰ Provincie Overijssel, Goedkeuringsbesluit Faunabeheerplan Overijssel (Besluit van Gedeputeerde van 12 maart 2019, kenmerk 2019/0047504) Provinciaal Blad, Nr. 1956, 18 maart 2019.

¹¹ Het betreft dan gronden gelegen in het werkgebied van de FBE Overijssel, en gelegen in – en binnen een bufferzone van 2 kilometer om aangewezen weidevogel- en open akkergebieden zoals opgenomen in het meest actuele Natuurbeheerplan van de provincie Overijssel. Alleen de weidevogelgebieden die totaal meer dan 30% predatie kennen van weidevogelnesten en – kuikens, en waarvan van die 30% dan weer minimaal 20% van de totale predatie voor rekening van de zwarte kraai komt.

9. De jachthouder met een jachtakte en de weidevogelcoördinator van het gebiedscollectief/ANV bepalen samen de locatie van de vangkooi(-en). De locatie dient door de weidevogelcoördinator op kaart aangeven te worden en gemaild te worden naar meldpunt@overijssel.nl
10. Het gebruik van de vangkooi is voorts uitsluitend toegestaan door de jachthouders met een geldige jachtakte, die een schriftelijke, gedagtekende en ondertekende toestemming van de grondgebruiker hebben teneinde schade op de bij hun in gebruik zijnde gronden te bestrijden.
11. Voordat de houder van de doorschrijving van de machtiging tot gebruik van de ontheffing, voor de eerste keer gebruik gaat maken van een kraaienvangkooi dient hij/zij met opgave van naam en telefoonnummer dit te melden bij de toezichthouder van de provincie Overijssel:
E-mail: HL.v.Gerrevink@overijssel.nl of GA.Botterhuis@overijssel.nl
12. De vangkooi mag niet geheel of gedeeltelijk van flexibele netten gemaakt zijn.
13. De breedte van het gaas is minimaal 50 mm, om eventuele bijvangst van kleinere soorten te kunnen laten ontsnappen en de invliegopening (ladder) dient zodanig te zijn dat vogels groter dan een zwarte kraai niet gevangen kunnen worden.
14. Bij het gebruik van de vangkooi is een cameraval verplicht. De camera dient op afstand uit te lezen zijn.
15. De cameraval dient de gebruiker een melding met beeld te geven, indien er sprake is van een vangst.
16. Na melding van een vangst dient de houder van de doorschrijving tot gebruik van de machtiging zo snel mogelijk doch uiterlijk op dezelfde dag de gevangen zwarte kraai(-en) met behulp van het voorgeschreven kaliber te doden (zie voorschrift 20).
17. Indien na melding (en beeld) van een vangst blijkt dat in een uitzonderlijk geval toch een ander soort is gevangen, dient deze binnen één uur na de melding vrijgelaten te worden. De bijvangst dient onverwijld gemeld te worden bij de provinciale toezichthouder: E-mail: HL.v.Gerrevink@overijssel.nl of GA.Botterhuis@overijssel.nl
18. Als lokmiddel is slechts toegestaan een levende gefokte zwarte kraai, die geringd en niet verblind of verminkt is. Het gebruik van een dode zwarte kraai of een kunstkraai is ook toegestaan.
19. De vangkooi moet voorzien worden van voldoende water, voedsel, lucht, beschutting en bewegingsruimte.
20. Als middel voor het doden van de gevangen kraai mag uitsluitend het geweer kaliber .22 met Subsonic hollowpoint munitie worden gebruikt.

Rapportageverplichtingen

21. De FBE draagt er zorg voor dat binnen 24 uur na een vangst (zwarte kraai of bijvangst) deze vangst in FRS geregistreerd wordt met vermelding van datum, tijdstip, locatie, soorten, mogelijk leeftijd (jong, middel, en oud), aantal, gedood of vrijgelaten.
22. Het gebruik van de vangkooi dient elke maand gemonitord te worden door de gebruikers van de ontheffing en de uitkomst daarvan dient te worden gerapporteerd aan de FBE.
23. Evaluatie van het gebruik van de ontheffing vindt elk jaar plaats tussen de houders van de machtiging tot gebruik van de ontheffing, de Collectieven en de FBE. De FBE dient elk jaar voor 15 september het verslag van de evaluatie aan *de provincie Overijssel t.a.v. het team PD-vergunningen* te versturen.
In deze evaluatie dient in ieder geval aan bod te komen hetgeen met behulp van deze ontheffing is

bemachtigd en gedood (datum, tijdstip, locatie, soort en mogelijk leeftijd (jong, middel, en oud), aantal, gedood of vrijgelaten).

24. De FBE beheert een digitaal register (Faunaregistratiesysteem (FRS)) waarin de houders van een doorschrijving van de machtiging tot gebruik van de ontheffing zijn vermeld. Dit digitaal register is ten allen tijde door toezichthouders van de provincie Overijssel in te zien.
25. De FBE draagt er zorg voor dat de wildbeheereenheden alle doorgescreven machtigingen tot het gebruik van de ontheffing in het Faunaregistratiesysteem (FRS) registreren.
26. De FBE dient elk jaar voor 15 september schriftelijk opgave te doen (aan de provincie Overijssel t.a.v. het team PD-vergunningen) van hetgeen met behulp van deze ontheffing is bemachtigd en gedood (datum, tijdstip, locatie, soort en mogelijk leeftijd (jong, middel, en oud), aantal, gedood of vrijgelaten).

Overig

27. Van deze ontheffing mag geen gebruik gemaakt worden op zondagen en de wettelijk erkende feestdagen en tussen zonsondergang en zonsopkomst.
Op zon- en feestdagen en tussen zonsondergang en zonsopkomst dient de vangkooi gesloten te zijn.

Leges

Voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een ontheffingen op grond van artikel 3.17 Wnb aan de Stichting Faunabeheer Overijssel, voor beheer en schadebestrijding op grond van het Faunabeheerplan, zijn geen leges verschuldigd.¹²

Vragen

Heeft u vragen? Belt u dan met A. van der Wal, te bereiken tijdens kantooruren op nummer 038 499 7696. Schrijft u ons een brief of e-mail? Behandel dan één onderwerp per brief of e-mail. Wilt u ook het zaaknummer Z-HZ_WNB-2020-004406 vermelden? Op die manier kunnen wij sneller op uw vraag of opmerking reageren.

Met vriendelijke groet,
Namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

¹² https://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Overijssel/647109/CVDR647109_1.html

Bijlagen:

Bijlage 1	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 2	Kaartbeeld toegestane locaties kraaienvangkooien
Bijlage 3	Predatieoverzicht weidevogels Overijssel, periode 2016 t/m 2020

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- de Faunabescherming,
- de Koninklijke Jagersvereniging,
- de Nederlandse Organisatie Voor Jacht en Grondbeheer,
- Bij12 faunazaken,
- de politie 'Eenheid Oost-Nederland',
- Staatsbosbeheer,
- Natuurmonumenten,
- Landschap Overijssel.

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken, als u belanghebbende bent.

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat op onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, Team Juridische zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 038 – 425 48 02.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 – 361 55 55.

Overwegingen bij het besluit**Bijlage 1**

Deze ontheffing bestaat uit het besluit, de voorschriften en de overwegingen. In deze bijlage zijn de overwegingen opgenomen. Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	WEERGAVE VAN DE FEITEN	8
A1	Aanvraag ontheffing	8
A1.1	Omschrijving handeling	8
A1.2	Andere getroffen preventieve maatregelen	10
A1.3	Gegevens over schade aan fauna	12
A1.4	Wettelijk belang van de handeling	13
A1.5	Verzoek tot ontheffing en motivatie	13
A1.6	Natuurlijke verspreidingsgebied en staat van instandhouding	16
A1.8	Onderliggende documenten	18
A1.9	Aanvullende gegevens	18
A2	Bevoegdheid	18
A2.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	18
A3	Procedure	19
A3.1	Relevante overige besluiten	19
B	TOETSING	20
B1	Inhoudelijke beoordeling	20
B1.1	Uitgangspunten aanvraag	20
B1.2	Toetsing schade aan fauna	20
B1.3	Toetsing treffen van preventieve maatregelen	23
B1.4	Toetsing gunstige staat van instandhouding	24
B1.5	Toetsing aan provinciaal beleid en Faunabeheerplan	25
B1.6	Toetsing gebruikte middelen en methoden	27
B1.7	Toetsing aan wettelijk belang	30
B1.8	Eindconclusie toetsing	31
B1.9	Zorgplicht blijft altijd gelden	31
C	Slotconclusie	31

A WEERGAVE VAN DE FEITEN

A1 Aanvraag ontheffing

In het 'Actieplan akker- en weidevogels Overijssel 2018-2021'¹³ staat dat de provincie verantwoordelijk is voor het natuurbelied, waaronder het weidevogelbeleid. De provincie stuurt op een samenhangend en effectief beheer, en in nauw overleg met de collectieven agrarisch natuurbeheer.¹⁴ De collectieven coördineren en geven lokaal invulling aan de uitvoering van het agrarisch weidevogelbeheer. Doel van het actieplan is minimaal behoud van de huidige weidevogelstand. Het plan richt zich op de uitvoering.

Ondanks alle inspanningen van het agrarisch weidevogelbeheer neemt de weidevogelpopulatie in Overijssel nog steeds af. De belangrijkste oorzaak van de afname is de verregaande intensivering van de landbouw. Daarnaast is er sprake van een relatieve grote predatiedruk.

De zwarte kraai is in 2004 op de landelijke vrijstellingslijst gezet door de minister van LNV. Naast het bestrijden van kraaien met het geweer willen de collectieven graag gebruik maken van kraaienvangkooien. Dit geldt dan voor de in het 'Natuurbeheerplan Provincie Overijssel' aangewezen weidevogelgebieden.¹⁵ Specifiek gaat het om die deelgebieden waar de zwarte kraai een belangrijk aandeel heeft in predatie van nesten van de aangewezen (doel)soorten (kievit, grutto, scholekster, tureluur en wulp).¹⁶ De collectieven hebben de Faunabeheereenheid Overijssel derhalve gevraagd dit op te nemen in het Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024. In het Faunabeheerplan staat dat de Faunabeheereenheid Overijssel voor de duur van het Faunabeheerplan een ontheffing ex. art. 3.17 Wnb aanvraagt voor het vangen van zwarte kraaien met behulp van een kraaienvangkooi.¹⁷

A1.1 Omschrijving handeling

De aanvrager geeft aan dat zwarte kraaien in een kraaienvangkooi gevangen moeten worden en daarna zo snel mogelijk doch uiterlijk binnen dezelfde dag met behulp van het geweer kaliber .22 met Subsonic hollowpoint munitie te doden.

De ontheffingsaanvraag voor het gebruik van een kraaienvangkooi geldt slechts voor de bestrijding van schade veroorzaakt aan weidevogels door kraaien in een beperkt aantal deelgebieden van de aangewezen weidevogel- en akkergebieden zoals opgenomen in het meest actuele Natuurbeheerplan van de provincie Overijssel (zie bijlage 2 van deze ontheffing).

Het doel van de ontheffing is het verminderen van lokaal aanwezige zwarte kraaien in en rondom weidevogelgebieden tijdens het broedseizoen van de weidevogels.

Reikwijdte

De ontheffing voor het gebruik van de kraaienvangkooi wordt aangevraagd voor de volgende weidevogelgebieden mét een bufferzone van twee kilometer er omheen:

1. Geesteren (Veldhoek en Geesterseveld);
2. Albergen;
3. Vriezenveen;
4. Vroomshoop; en,
5. Staphorsterveld.

Het is voor de bescherming van de weidevogels van belang dat in de nabije omgeving zwarte kraaien worden gevangen in de kwetsbare broedperiode. Hiervoor volstaat een bufferzone van 2 kilometer rondom de weidevogelgebieden.

¹³ Actieplan weide- en akkervogels 2018-2021 Provincie Overijssel juni 2018.

¹⁴ Coöperatieve Agrarische Natuur Collectief Noordwest Overijssel U.A., Coöperatieve Agrarisch Natuur Collectief Midden Overijssel U.A. en Gebiedscollectief Noordoost Twente.

¹⁵ Zie bijlage 5 (Deelgebieden weidevogelbeheer uit het leefgebied Open grasland) van het Natuurbeheerplan Provincie Overijssel 2021 (blz. 77)

¹⁶ Zie bijlage 2 en 3 van deze ontheffing

¹⁷ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024 (blz. 195)

Periode, gebieden, middelen en gebruik.

Periode van inzet van de kraaienvangkooi en het gebruik van het geweer wordt aangevraagd voor de duur van het Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, steeds van 1 maart tot 1 juli.

Het gebruik van het geweer wordt aangevraagd, van zonsopgang tot zonsondergang, en niet op zon- en feestdagen.

Om zowel de nesten als de kuikens van weidevogels te beschermen wordt ontheffing aangevraagd voor de maanden *maart tot juli*. Maart en april zijn de meest risicovolle maanden met betrekking tot nestpredatie (eieren). Mei en juni zijn de meest risicovolle maanden met betrekking tot predatie van kuikens.

Zwarte kraaien broeden vanaf eind maart t/m juni en hebben tijdens hun broedseizoen een vast territorium. Gedurende de broedperiode (van nest bouwen tot het uitvliegen van de jongen) verandert de omvang van het territorium niet meer. Territoria worden dan ook het felst verdedigd dicht bij het nest.¹⁸

De vangkooi wordt in de periode van 1 juli tot 1 maart daaropvolgend buitenwerking gesteld.

Gebieden waar de kraaienvangkooi ingezet wordt:

- De weidevogelgebieden in het actuele Natuurbeheerplan weidevogelgebieden (inclusief een zone van 2 kilometer om deze gebieden) waarvan door middel van monitoring is aangetoond dat er een totale predatie van meer dan 30% van weidevogelnesten en - kuikens is, en waarvan dan de zwarte kraaien een minimaal aandeel heeft van 20% van de totale predatie (zie bijlage 2 en 3 van deze ontheffing).
- Op grond van geregistreerde predatiecijfers komen de volgende weidevogelgebieden in aanmerking voor het gebruik van de kraaienvangkooi: Albergen, Geesteren, (deelgebieden Geesterseveld en Veldhoek), Vriezenveen, Vroomshoop en Staphorsterveld.¹⁹
- De volgende WBE's hebben in hun werkgebied de weidevogelgebieden en/of 2 kilometer zone liggen: Tubbergen, Vriezenveen, Zenderen, Hugale, Ommen-Den Ham, Tussen Grens & Vecht De Akkerlanden, West Twente, De Noord-Westhoek, D'Oldematen, De IJssellanden, Noorder Vechtlanden en Het Reestgebied
- Mocht uit de monitoring blijken dat in een aangewezen weidevogelgebied de predatiedruk minimaal 20% is, dan dient onder die voorwaarde het gebied aan de ontheffing te worden toegevoegd.
- De FBE verstrekt kaarten waarop de betrokken gebieden inclusief 2 kilometer zone duidelijk worden weergegeven. De FBE beheert deze kaarten.

Hoeveelheid en plaats vangkooien:

- Per 250 hectare weidevogelgebied inclusief de 2 kilometer zone is één vangkooi toegestaan.
- Voor optimale effectiviteit bepalen de jachthouder en de coördinator Agrarische Natuur Verenigingen (ANV) samen de locatie van de vangkooi(en).

Eisen en gebruik vangkooi:

- Voordat de vangkooi in gebruik wordt gesteld dient deze door een provinciale toezichthouder te worden gecontroleerd, met name op selectiviteit.;
- De selectiviteit van de vangkooi wordt aan de hand van de volgende eisen aan de kooi en het gebruik van de kooi geborgd.
- De vangkooi mag niet geheel of gedeeltelijk van flexibele netten zijn gemaakt;
- De wijdtte van het gaas is minimaal 50 mm, om eventuele bijvangst van kleinere soorten te kunnen laten ontsnappen en de invliegopening (ladder) dient zodanig te zijn dat vogels groter dan een kraai niet gevangen kunnen worden;

¹⁸ Bos, F. & Vugteveen, P., 2005. Kraaiachtigen een bedreiging voor weidevogels? Een literatuuronderzoek naar de rol van kraaiachtigen als predator en de invloed daarvan op weidevogels. University of Groningen: <https://www.rug.nl/research/portal/files/14461842/rap67.pdf>

¹⁹ Zie bijlage 2 van deze ontheffing

- Bij het gebruik van de vangkooi is een deugdelijke cameraval verplicht. De camera dient op afstand uit te lezen zijn;
- De cameraval dient de gebruiker een melding (en beeld) te geven als sprake is van een vangst.
- Na melding van een vangst dient de machtigingshouder zo snel mogelijk doch uiterlijk binnen dezelfde dag de gevangen zwarte kraai(en) met behulp van de voorgeschreven kaliber kogel te doden.
- Indien na melding (en beeld) van een vangst blijkt dat in een uitzonderlijk geval toch een ander soort is gevangen, dient deze binnen één uur na de melding vrij gelaten te worden;
- Het gebruik van de vangkooi is uitsluitend toegestaan door de machtigingshouder, die een schriftelijke, gedagtekende en ondertekende toestemming heeft van de grondgebruiker;
- Als lokmiddel is slechts toegestaan een levende gefokte kraai, die geringd en niet verblind of verminkt is en waarbij aan de overige wettelijke eisen voor het gebruik van lokvogels dient te worden voldaan.²⁰ Het gebruik van een dode kraai of een kunstkraai is ook toegestaan;
- Elektronische geluiden en mechanische apparatuur is niet toegestaan;
- Het gebruik van lokvoer in of rond de vangkooi is niet toegestaan;
- De vangkooi moet voorzien worden van voldoende water, voedsel, lucht, beschutting en bewegingsruimte;
- Als middel voor het doden van de gevangen kraai mag uitsluitend het geweer kaliber .22 met Subsonic hollowpoint munitie worden gebruikt. Hiermee is het mogelijk om relatief veilig een kraai in een vangkooi dood te schieten en is het schieten tevens zo min mogelijk verstorend voor de omgeving.

Registratie, monitoring en evaluatie

- De gebruiker van de vangkooi dient in de daarvoor door de FBE beschikbaar gestelde applicatie te registreren van wanneer tot wanneer de vangkooi is ingezet en waar;
- Binnen 24 uur na een vangst (kraai of bijvangst) dient deze vangst te worden geregistreerd met vermelding van datum, tijdstip, plaats en soort en mogelijk leeftijd, jong, middel, en oud;
- Het gebruik van de vangkooi dient elke maand gemonitord te worden en de uitkomst daarvan te worden gerapporteerd aan de FBE;
- Evaluatie van het gebruik van de ontheffing vindt elk jaar plaats tussen de gebruikers van de ontheffing de Collectieven en de FBE. Van deze evaluatie wordt een verslag gemaakt en verzonden aan de vergunningverlener.

Volgens het 'Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024', op basis waarvan deze ontheffing aangevraagd wordt, is het doel van deze ontheffing tweeledig:²¹

- Mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de zwarte kraai;
- Voorkomen en beperken van schade aan flora en fauna.

A1.2 Andere getroffen preventieve maatregelen

In het Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024 wordt beschreven hoe, waar en met welk resultaat het faunabeheer op de belangrijkste predatoren van de weidevogels zoals de vos en de zwarte kraai tussen 2014 en 2019 plaatsgevonden heeft. Op basis van deze gegevens is op 3 december 2019 een nieuwe ontheffing aangevraagd en verleend voor het doden van vossen met het geweer. Daarbij mag het geweer met kunstmatige lichtbron en/of nachtzichtapparatuur gebruikt worden tussen zonsopgang en zonsopgang. Deze ontheffing geldt van 1 december tot en met 15 juli voor de duur van het faunabeheerplan, dat is tot 1 september 2024. Ook geldt de ontheffing in de aangewezen

²⁰ Art 3.9 lid 8 Besluit natuurbescherming: De aanwijzing van lokvogels, bedoeld in het tweede lid, aanhef en onderdeel c, geldt, indien het levende lokvogels betreft, uitsluitend indien: (a). het eksters, kauwen, zwarte kraaien, ganzen, eenden of spreeuwen betreft, die worden gebruikt voor het vangen van eksters, kauwen, zwarte kraaien, ganzen, eenden, onderscheidenlijk spreeuwen met vangkooien, kastvallen of vangnetten; (b). de vogels zijn gefokt; (c). de vangkooien en kastvallen zodanig zijn vervaardigd dat in de kooi of val geen lichamelijk contact mogelijk is tussen de lokvogel en het te vangen dier; (d). de vogels niet verminkt of blind zijn, en (e). de vogels beschikken over voldoende voedsel, water, lucht, beschutting en bewegingsruimte en worden ook overigens gehouden overeenkomstig de eisen gesteld bij of krachtens de Wet dieren.

²¹ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024 (blz. 195)

weidevogelgebieden van het 'Natuurbeheerplan Provincie Overijssel' met een buffer van 5 kilometer daaromheen.

In het Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024 wordt ook beschreven dat de zwarte kraai en de vos met behulp van de landelijke vrijstelling in heel Overijssel door grondgebruikers met het geweer bestreden mogen worden.²²

Vanuit het 'Actieplan weide- en akkervogels Overijssel 2018-2021' hebben de collectieve weidevogelbeschermers in Overijssel allerlei (preventieve) maatregelen genomen met betrekking tot bescherming van de weide- en akkervogels. In de betreffende weidevogelgebieden zijn dit de volgende maatregelen:

biotoopverslechtering voor predatoren, aanleggen plas-dras situaties, uitgestelde maaidatum, nesten van de wulp afgezet met schrikdraad, wilgen en struiken gesnoeid/verwijderd, riet geklepeld, bestrijden van kauw en zwart kraai op grond van de landelijke vrijstelling, bestrijden van de vos op grond van de landelijke vrijstelling en ontheffing, een goede samenwerking/afstemming met de boeren/grondeigenaren, het gecoördineerd plannen van grondbewerkingen, inzet wildredders bij het maaien, van binnen naar buiten maaien, alleen overdag maaien, kort voor het maaien de kuikens verjagen door middel van het plaatsen van bamboestokken met plastic zakken, verplaatsen van (kievit)legsels met mandjes bij bouwland bewerkingen, inzet van drones, inzet van foxlights, inzet van cameravallen, inzet van beheerpakketten op percelen met uitgestelde bewerkingen, toepassen Mozaïek-beheer, inzet duikervallen voor vos, etc. etc.

Aanvullend predatiebeheer is noodzakelijk en complementair aan de bescherming van weidevogels. Zo worden ook vossen bejaagd en kraaiennesten verwijderd. Een kraaienvangkooi is een effectief bewezen additioneel middel dat ingezet moet worden om de weidevogels verder te beschermen.

Zoals hierboven beschreven is het op grond van de landelijke vrijstelling (art. 3.15 Wnb) al mogelijk om zwarte kraaien te verjagen en te doden met het geweer. Echter, kraaien zijn vogels met onderlinge sterk sociale relaties. Zo is de zwarte kraai ook in staat om snel associaties te leggen waardoor zowel verjaging als doden met het geweer sterk in effectiviteit afneemt. Met name de negatieve associaties (bijv. het zien van de jager of zelfs het zien van zijn auto) zorgen ervoor dat zwarte kraaien elkaar onderling waarschuwen.²³ Individuele kraaien die zelf geen negatieve ervaring hebben worden door hun soortgenoten gewaarschuwd. Dit maakt dat zwarte kraaien hun foerageergedrag zodanig aanpassen, dat gedurende de periodes van de dag waarbij voor hun een verhoogd risico bestaat om gedood te worden ze niet aanwezig zijn of weg vliegen als ze de jager of z'n auto zien, om nadat het gevaar geweken weer snel terug te keren naar het foerageergebied en schade aan weidevogels te veroorzaken. Door vangkooien met een levende lokvogel (kraai) te gebruiken wordt rekening gehouden met deze sociale relatie en het associatiegedrag van kraaien. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat vangkooien een effectieve maatregel zijn tot het reduceren van de lokale aanwezigheid van zwarte kraaien.²⁴

In het Sovon rapport '*Boerenlandvogels en predatie*' van 2017²⁵ wordt aangegeven dat predatie van weidevogel(s)(nesten) een complex probleem is. Predatiebeheer zal volgens hen altijd maatwerk moeten zijn en de impact van predatie hangt sterk af van de context in een gebied; hoe ziet het landschap er uit, hoe wordt het benut en welke predatoren komen er voor.

²² Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, Versie definitief 20190226, Stichting Faunabeheereenheid Overijssel, 20 december 2018

²³ Swift, K. N. & Marzluff, J. M., 2015. Wild American crows gather around their dead to learn about danger Animal Behaviour, 2015, vol. 109 pp. 187-197

²⁴ Sage, R. B. & Aebischer, N. J., 2017. Does best-practice crow *Corvus corone* and magpie *Pica pica* control on UK farmland improve nest success in hedgerow-nesting songbirds? A field experiment. Wildlife Biology, 2017, wlb-00375

²⁵ Sovon, 2017. Boerenlandvogels en predatie: een update van de huidige kennis. https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/rap_2018-31_eindrapportage-predatie-boerenlandvogels-2017_0.pdf

Voor de betreffende weidevogelgebieden is dit dan ook onderzocht. Langdurig onderzoek uitgevoerd door vrijwilligers heeft geconstateerd dat pikschade door kraaiachtigen een serieus probleem is in deze gebieden.

In het Sovon rapport '*Boerenland Vogelbalans*' uit 2020 ²⁶ wordt aangegeven dat de belangrijkste verliesoorzaak van nesten van boerenlandvogels in 2019 predatie was. Met als opmerking dat op percelen waar nesten worden beschermd tegen landbouwwerkzaamheden predatie vrijwel altijd de belangrijkste oorzaak van nestverlies is.

In alle aangewezen Overijsselse weidevogelgebieden vindt actief nest- en kuikenbescherming plaats tegen landbouwwerkzaamheden (zoals bijv.: uitgestelde maai- en weidedatum of nestmarkering). Daarnaast zijn en worden veranderingen in de weidevogelgebieden aangebracht ten aanzien van het gebruik en inrichting van deze gebieden, zoals bijvoorbeeld: het verhogen van het aandeel kruidenrijke weilanden, terugbrengen extensieve beweiding, verwijderen nestbomen, opruimen van takkenbossen en maaibeheer verbeteren/aanpassen. Ook het verhogen van het waterpeil wordt in veel gebieden toegepast.

Welke specifieke maatregelen er echter getroffen worden is niet aan de provincie om te bepalen. De maatregelen die getroffen worden vallen binnen het kader, waarvoor door de Provincie subsidie wordt verleend. Binnen dit kader is het aan de grondgebruikers zelf om te bepalen wat er ingezet wordt. Alle genoemde maatregelen worden ingezet om de weidevogels in die gebieden de ruimte te geven en te beschermen.

Conclusie

De aanvrager geeft aan dat op grond van bovenstaand geconcludeerd kan worden dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en dat het gebruik van een vangkooi een effectief aanvullend middel is op de landelijke vrijstelling voor het doden van kraaien met behulp van het geweer ter bescherming van weidevogels.

A1.3 Gegevens over schade aan fauna

Weidevogelpopulaties gaan achteruit en zijn dusdanig kwetsbaar dat predatie van weidevogels door zwarte kraaien belangrijke schade aan de populaties aanricht.

De drie agrarische collectieven (Noord-West Overijssel, Midden Overijssel en Noordoost- Twente) in Overijssel hebben de predatie van weidevogelnesten en – kuikens in Overijssel over meerdere jaren in kaart gebracht. In bijlage 3 van deze ontheffing zijn de predatiegegevens van de zes weidevogelgebieden per jaar opgesplitst.

De data zijn en worden verzameld door vrijwilligers. Bij hun waarnemingen noteren zij zo goed als mogelijk hoeveel eieren er gelegd zijn, hoeveel eieren en kuikens verloren zijn en wat de oorzaken van het verlies zijn. Voor het zo goed mogelijk herkennen van predatoren maken de weidevogelvrijwilligers gebruik van de brochure van Landschapsbeheer Nederland '*Weidevogels en Predatie*' ²⁷

In het predatieoverzicht van de weidevogelgebieden: *Albergen*, *Geesteren* (deelgebieden Veldhoek en Geesterseveld), *Vriezenveen*, *Vroomshoop* en *Staphorsterveld* komt duidelijk naar voren dat er sprake is van meer dan 30% predatie (totaal alle predatoren), en dat de zwarte kraai in deze gebieden een dominante predator is. De predatie gegevens van het Staphorsterveld zijn uit het onderzoek van Altenburg & Wymenga ²⁸ naar voren gekomen. Uitdat onderzoek bleek dat de vos de grootste predator is, gevolgd door de zwarte kraai.

²⁶ Sovon, Boerenland vogelbalans 2020

²⁷ Brochure '*Weidevogels en predatie*' uitgave: Landschapsbeheer Nederland, Utrecht, maart 1999

²⁸ Oosterveld, E.B., Mulder, J., de Hoop P. & Davids, L., 2017. Predatie en predatoren bij weidevogels in Noordwest-Overijssel. A&W-rapport 2236

Predatieoverzicht weidevogels Overijssel, periode 2016 t/m 2020

Cijfers zijn gemiddelden van de jaren 2016 t/m 2020 - bron: weidevogelvrijwilligers in betreffende gebieden
Gegevens van het Staphorsterveld komen uit het predatieonderzoek van Altenburg & Wymenga, A&W rapport 2236

predatie in de ei-fase

weidevogegebied	aantal broeiparen (nesten)	nest predatie kraai		nest predatie vos		nest predatie overig		nest predatie totaal	
Geesterseveld	98	28	29%	13	13%	8	8%	49	50%
Veldhoek	105	30	29%	17	16%	13	12%	60	57%
Albergen	114	43	38%	36	32%	4	4%	83	73%
Vroomshoop	93	25	27%	13	14%	0	0%	38	41%
Vriezenveen	183	10	5%	45	25%	5	3%	60	33%
Staphorsterveld	26	7,5	29%	16,5	63%	2	8%	26	100%

predatie in de kuiken-fase

weidevogegebied	aantal kuikens na nest	kuiken predatie kraai		kuiken predatie vos		kuiken predatie overig		kuiken predatie totaal	
Geesterseveld	172	17	10%	26	15%	17	10%	60	35%
Veldhoek	158	20	13%	37	23%	21	13%	78	50%
Albergen	109	7	6%	2	2%	4	4%	13	12%
Vroomshoop	193	0	0%	13	7%	0	0%	13	7%
Vriezenveen	431	97	23%	90	21%	64	15%	251	58%

Aangezien de weidevogelpopulaties zeer kwetsbaar zijn, kan zowel het verlies van eieren, als het verlies van kuikens beschouwd worden als belangrijke schade.

Conclusie

De aanvrager geeft aan dat op basis van bovenstaand geconcludeerd kan worden dat sprake is van een wettelijk belang. Ingrijpen is gewenst ter bescherming van flora en fauna; in dit geval ter bescherming van weidevogels.

A1.4 Wettelijk belang van de handeling

De voorgenomen handelingen zijn volgens de aanvraag nodig in het belang van artikel 3.17, eerste lid sub a 4° Wnb: 'ter bescherming van flora en fauna.'

A1.5 Verzoek tot ontheffing en motivatie

U vraagt ontheffing aan voor de zwarte kraai van het verbod om deze opzettelijk te (vangen en te) doden²⁹ met behulp van het geweer en een kraaienvangkooi.

Afschot in de afgelopen beheerperiode³⁰

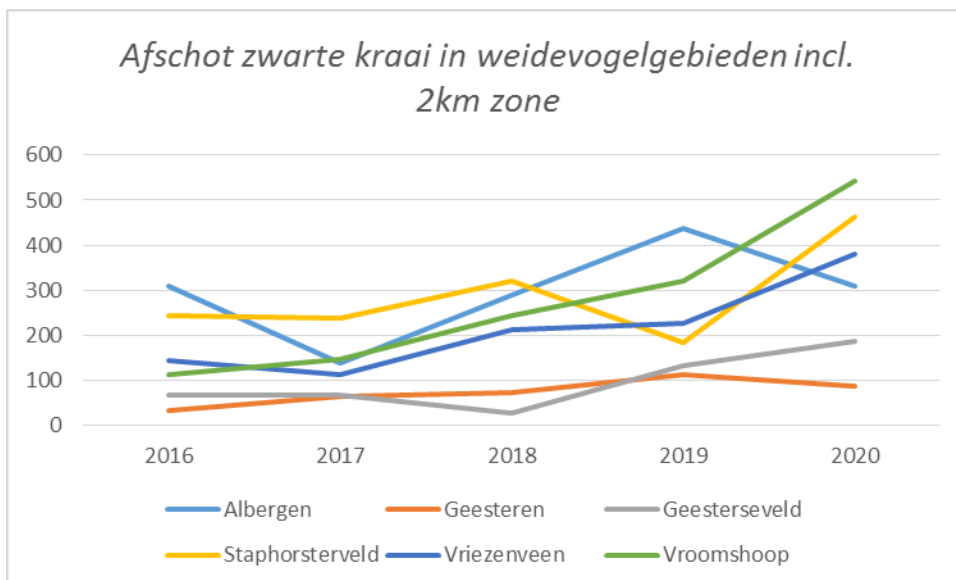
De afschotgegevens van de zwarte kraai met behulp van de landelijke vrijstelling van de afgelopen 5 jaar in de tabel en grafiek hieronder laten een trend van verhoogd afschot van de afgelopen jaren zien.

Weidevogelgebied	2016	2017	2018	2019	2020
Albergen	308	137	290	437	310
Geesteren	33	64	72	111	86
Geesterseveld	68	67	28	131	187
Staphorsterveld	244	237	321	183	464
Vriezenveen	144	113	211	227	381
Vroomshoop	111	147	243	321	543

Afschot zwarte kraai in weidevogelgebieden incl. 2 km zone (bron: FRS)

²⁹ Art. 3.1, eerste lid Wnb

³⁰ Onderstaande gegevens komen van de Faunabeheereenheid en zijn afkomstig uit het Faunaregistratie systeem (FRS)

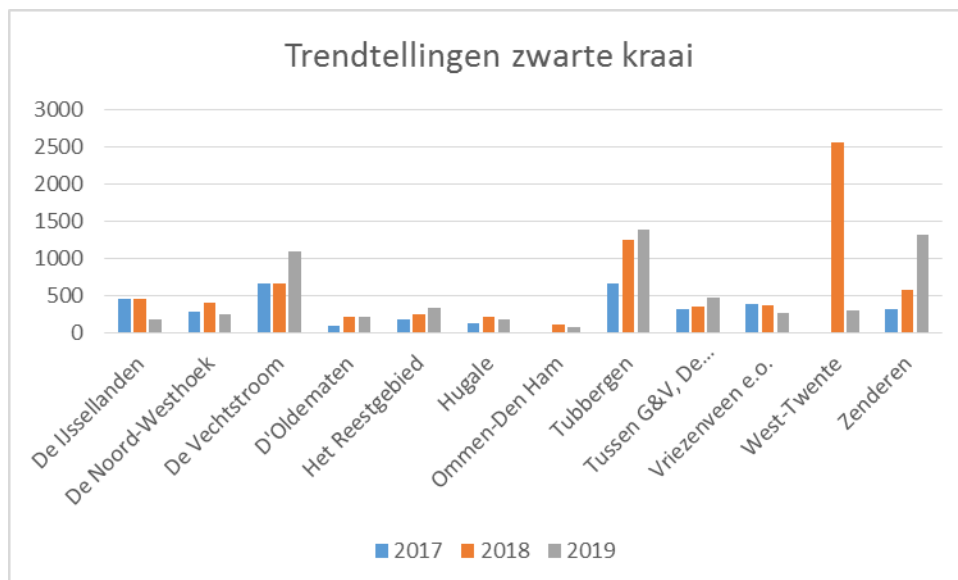
Trendtellingen zwarte kraai sinds 2017³¹

In de onderstaande tabel staan de trendtellingen van de Wildbeheereenheden (WBE) waarin de betreffende weidevogelgebieden liggen (Albergen, Geesteren, Geesterseveld, Staphorsterveld, Vriezenveen en Vroomshoop). Deze tellingen beginnen pas vanaf 2017 omdat de Wet natuurbescherming die dat jaar van kracht werd dat toen verplicht stelde. Deze tellingen laten een wisselend beeld zien van het aantal kraaien jaar op jaar.

WBE	2017	2018	2019
De IJssellanden	462	455	184
De Noord-Westhoek	286	411	254
De Vechtstroom	665	667	1097
D'Oldematen	97	210	213
Het Reestgebied	188	256	341
Hugale	138	221	182
Ommen-Den Ham	-	108	84
Tubbergen	671	1244	1384
Tussen G&V, De Akkerlanden	326	359	468
Vriezenveen e.o.	391	373	269
West-Twente	-	2554	295
Zenderen	313	577	1324

Trendtelling zwarte kraai (bron: FRS)

³¹ Onderstaande gegevens komen van de Faunabeheereenheid en zijn afkomstig uit het Faunaregistratie systeem (FRS)

Hieronder geeft de aanvrager aan waarom alleen het gebruik het geweer voor het doden van kraaien met behulp van de landelijke vrijstelling onvoldoende bijdraagt aan het te bereiken doel, namelijk het beschermen van weidevogels.

Op grond van de landelijke vrijstelling (art. 3.15 Wnb) is het al mogelijk om zwarte kraaien te verjagen en te doden met het geweer. Echter, kraaien zijn vogels met onderlinge sterk sociale relaties. Zo is de zwarte kraai ook in staat om snel associaties te leggen waardoor zowel verjaging als doden met het geweer sterk in effectiviteit afneemt. Met name de negatieve associaties (bijv. het zien van de jager of zelfs het zien van zijn auto) zorgen ervoor dat zwarte kraaien elkaar onderling waarschuwen.³² Individuele kraaien die zelf geen negatieve ervaring hebben worden door hun soortgenoten gewaarschuwd. Dit maakt dat zwarte kraaien hun foerageergedrag zodanig aanpassen, dat gedurende de periodes van de dag waarbij voor hun een verhoogd risico bestaat om gedood te worden ze niet aanwezig zijn of weg vliegen als ze de jager of z'n auto zien, om nadat het gevaar geweken weer snel terug te keren naar het foerageergebied en schade aan weidevogels te veroorzaken.

Door vangkooien met een levende lokvogel (kraai) te gebruiken wordt rekening gehouden met deze sociale relatie en het associatiegedrag van kraaien.

Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat vangkooien een effectieve maatregel zijn tot het reduceren van de lokale aanwezigheid van zwarte kraaien.³³

De secretaris van de Faunabeheereenheid Overijssel heeft aangegeven dat op basis van ervaringsgegevens bij andere provincies dat er circa 50 zwarte kraaien gevangen worden met één kraaienvangkooi in de periode van 1 maart tot 1 juli.³⁴

Er wordt door de aanvrager voor de afgegeven ontheffing gepleit, omdat:

1. het blijkt dat de predatie van zwarte kraaien op weidevogels aanzienlijk is;
2. het slecht gaat met de stand van kwetsbare weidevogels; en,
3. het vangen met kraaienvangkooien een effectief middel is.

De kwetsbare populatie weidevogels zijn dalende en daarmee gevoelig voor predatie. Om deze reden is er noodzaak voor een ontheffing op grond van het Faunabeheerplan 2014-2019. Hierbij moet in de periode

³² Swift, K. N. & Marzluff, J. M., 2015. Wild American crows gather around their dead to learn about danger Animal Behaviour, 2015, vol. 109 pp. 187-197

³³ Sage, R. B. & Aebischer, N. J., 2017. Does best-practice crow Corvus corone and magpie Pica pica control on UK farmland improve nest success in hedgerow-nesting songbirds? A field experiment. Wildlife Biology, 2017, wlb-00375

³⁴ Ons kenmerk: 2021/0039348

van 1 maart tot 1 juli van gebruik gemaakt worden van een kraaienvangkooi en het geweer in de daarvoor aangewezen gebieden. De aangewezen gebieden zijn alle door de provincie erkende weidevogelgebieden met daaromheen een buffer van 2 kilometer, gelegen binnen de provinciegrenzen. Het doden van zwarte kraaien met behulp van de landelijke vrijstelling in combinatie met de ontheffing voor kraaienvangkooien voorziet in de komende Faunabeheerplanperiode voor een afname van het predatieniveau bij weidevogelpopulaties. Door zowel gebruik te maken van de landelijke vrijstelling als ontheffing voor kraaienvangkooien ligt het schadebestrijdingsniveau in de weidevogelgebieden een stuk hoger.

Conclusie

De aanvrager geeft aan dat op grond van bovenstaand geconcludeerd kan worden dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en dat het gebruik van een vangkooi een effectief aanvullend middel is op de landelijke vrijstelling voor het doden van kraaien met behulp van het geweer ter bescherming van weidevogels.

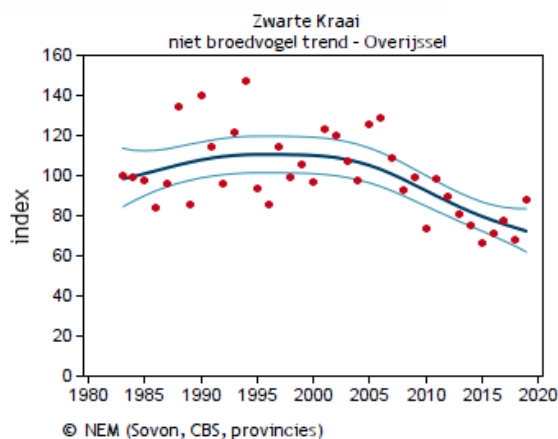
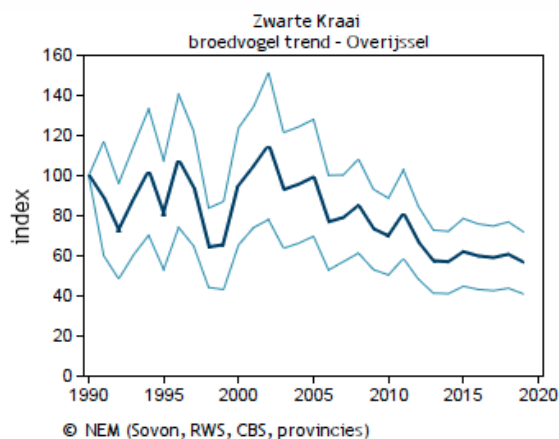
A1.6 Natuurlijke verspreidingsgebied en staat van instandhouding

Nederland³⁵

Zwarte kraaien behoren tot de meest verspreide broedvogels en bewonen zowel open landbouw- of natuurgebieden als bossen en steden. De hoogste dichtheden vinden we in kleinschalig boerenland. De verspreiding is sinds ongeveer 1975 sterk uitgebreid. Gebieden die voorheen te open waren (bv. Zeeland) werden geschikt door ouder wordende beplanting en afnemende jachtdruk. Drooggevallen gronden (zuidelijk Flevoland, Lauwersmeer) werden vlot gekoloniseerd. De landelijke broedpopulatie is toegenomen, vooral in boerenland en stedelijk gebied. In grote aaneengesloten bossen zijn zwarte kraaien juist schaarser geworden door de opkomst van predatoren als havik en buizerd.

Overijssel

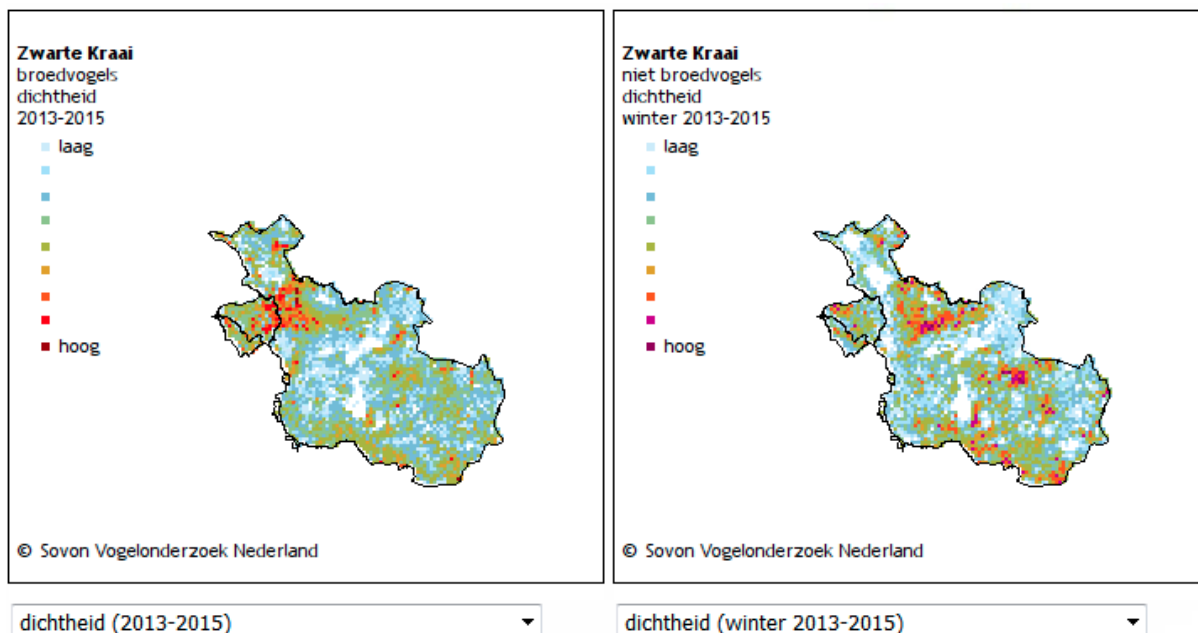
In Overijssel liggen de hoogste dichtheden broedvogels ten noorden van Zwolle. De niet-broedvogels zijn meer verspreid over de provincie. De trend broedvogels lijkt zich te stabiliseren. De trend niet-broedvogels blijft in een dalende lijn doorzetten.

Trend van de zwarte kraai als broed- en als niet-broedvogel in Overijssel (bron: Sovon)

Uit de verspreidingskaart van de zwarte kraai van Sovon blijkt dat de kraai in verschillende dichtheden in bijna heel Overijssel voorkomt.

³⁵ Onderstaande tekst komt uit het Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024 (blz. 187 e.v.)

Verspreidingsdichtheid zwarte kraai Overijssel (bron: Sovon)

Sinds de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming op 1 januari 2017 worden de landelijk vrijgestelde soorten ook in Overijssel geteld. In 2017 werden er 6.884 kraaien geteld en in 2018 waren dit er 11.736.³⁶

De zwarte kraai staat op de landelijke vrijstellingslijst als bedoeld in artikel 3.1, Besluit natuurbescherming, en kunnen daardoor reeds gedood worden ter bescherming van fauna (zoals benoemd in artikel 3.15 lid 6 onder a Wnb). Voor de soorten op deze vrijstellingenlijst geldt dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is en dat de bestrijding van zwarte kraaien ook geen bedreiging is voor de gunstige staat van instandhouding.

Conclusie

Het lokaal vangen en doden van zwarte kraaien met de vangkooi in aanvulling op afschot op grond van de landelijke vrijstelling doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van deze soort.

A1.7 Periode en bestrijdingszone

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 maart tot 1 juli, voor de duur van het Faunabeheerplan (dat is tot 1 juli 2024).

Maart en april zijn de meest risicovolle maanden met betrekking tot nestpredatie (eieren). Mei en juni zijn de meest risicovolle maanden met betrekking tot predatie van kuikens. Om zowel de nesten als de kuikens te beschermen wordt ontheffing aangevraagd voor de maanden maart tot juli.

Zwarte kraaien broeden vanaf eind maart tot en met juni en hebben tijdens hun broedseizoen een vast territorium. Gedurende de broedperiode (van nest bouwen tot het uitvliegen van de jongen) verandert de omvang van het territorium niet meer. Territoria worden dan ook het felst verdedigd dicht bij het nest.³⁷ Het is voor de bescherming van de weidevogels van belang dat in de nabije omgeving zwarte kraaien worden gevangen in de kwetsbare broedperiode. Hiervoor volstaat een bufferzone van 2 km rondom de weidevogelgebieden.

³⁶ Zie: Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, figuur 178

³⁷ Bos, A.F. & Vugteveen, P., 2005. Kraaiachtigen een bedreiging voor weidevogels? Een literatuuronderzoek naar de rol van kraaiachtigen als predator en de invloed daarvan op weidevogels. University of Groningen: <https://www.rug.nl/research/portal/files/14461842/rap67.pdf>

De actieradius van zwarte kraaien in een bepaald gebied is niet constant in grootte. Deze is het kleinst in de broedperiode en afhankelijk van het landschap. Gedurende de broedperiode verandert de omvang van het territorium niet meer. De broedperiode begint op het moment dat intensief aan een nest wordt gebouwd en eindigt op het moment dat de jongen uitvliegen. De belangrijkste functie van het territorium is het beschermen van eieren en jongen tegen kannibalisme. Territoria worden dan ook het felst verdedigd dicht bij het nest. Buiten het broedseizoen is het verspreidingsgebied van de zwarte kraai ongeveer twee keer zo groot. De verspreidingsgebieden van aangrenzende paren kunnen elkaar gedeeltelijk overlappen buiten de broedperiode; deze burens worden herkend en indringers worden deels getolereerd.³⁸

Het *Predatiebeheerplan Bescherming Weidevogels Groningen* van het ecologisch bureau Boerema & van den Brink hebben in wetenschappelijke literatuur onderzocht wat de actieradius van foeragerende zwarte kraaien in broedseizoen is. Zij komen tot de algemene vuistregel dat in elk geval in een zone van twee kilometer rondom een weidevogelgebied actief moet worden ingezet op kraaienbestrijding.³⁹

A1.8 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Ingevuld aanvraagformulier (kenmerk:2020/0344402)
- Bijlage 1: Schadebeschrijving (kenmerk:2020/0344396)
- Bijlage 2: Kaartbijlage (kenmerk:2020/0344397)
- Bijlage 3: Onderbouwing ontheffingsaanvraag kraaienvangkooi (kenmerk: 2020/0344399)
- Aanvullende informatie (kenmerk: 2021/0039348)

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn verder de volgende documenten van belang:

- Kader Faunabeheerplan 2019-2024, versie 2018-04, 24 april 2018.
- Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024
- Actieplan weide- en akkervogels Overijssel 2018-2021, Provincie Overijssel, juni 2018
- Predatie en predatoren bij weidevogels in Noordwest-Overijssel, A&W-rapport 2236, 30 november 2017

A1.9 Aanvullende gegevens

Op 8 februari 2021 hebben wij om aanvullende gegevens gevraagd. Op 11 februari 2021 hebben wij aanvullende gegevens van de FBE ontvangen.⁴⁰

A2 Bevoegdheid

A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde handeling vindt plaats op het grondgebied van Overijssel. De handeling valt niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming.⁴¹ Daarom zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

³⁸ Bos, A. F.; Vugteveen, P., Kraaiachtigen, een bedreiging voor weidevogels? Een literatuuronderzoek naar de rol van kraaiachtigen als predator en de invloed daarvan op weidevogels, University of Groningen, 2005.(blz. 2)

³⁹ Boerema & van den Brink, Predatiebeheerplan Bescherming Weidevogels Groningen, 29 juli 2019 (blz. 18)

⁴⁰ Ons kenmerk: 2021/0039348

⁴¹ Besluit natuurbescherming, art. 1.3, eerste lid

A3 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

A3.1 Relevante overige besluiten

Uw project vindt binnen de invloedsfeer van Natura 2000-gebieden plaats, waaronder een vogelrichtlijngebieden. Het is niet uit te sluiten dat dit project tevens effecten heeft op één of meerdere instandhoudingsdoelen van deze gebieden. In uw aanvraag geeft u hierover geen informatie. Wij wijzen u erop dat u mogelijk ook een vergunning nodig heeft als negatieve effecten op deze doelstellingen niet zijn uit te sluiten (Wnb, art. 2.7). Wij zijn ook voor dat onderdeel bevoegd. Als u denkt dat u ook een vergunning Wnb nodig heeft kunt u contact met ons opnemen (Overijssel Lokaal 038 499 88 99).

B TOETSING

B1 Inhoudelijke beoordeling

B1.1 Uitgangspunten aanvraag

U vraagt een ontheffing aan voor het vangen van zwarte kraaien met een kraaienvangkooi⁴² met daarbij het gebruiken van een lokvogel, en het daarna doden van de gevangen zwarte kraaien met behulp het geweer.⁴³ Als lokmiddel wilt u een levende gefokte zwarte kraai die geringd en niet verblind of verminkt is, gebruiken.⁴⁴ Ook wilt u gebruik maken van een dode zwarte kraai of een kunstkraai. Deze middelen/methoden wilt u gebruiken in specifiek geselecteerde weidevogelgebieden met een zone van 2 kilometer er omheen, zoals aangegeven in bijlage 2 van deze ontheffing.

U vraagt de ontheffing aan op basis van het 'Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024'. U vraagt de ontheffing aan voor de periode van 1 maart tot 1 juli, voor de duur van het Faunabeheerplan.

B1.2 Toetsing schade aan fauna

In de Wnb staat dat wij een ontheffing kunnen verlenen *ter bescherming van flora en fauna*. In ons *Kader Faunabeheerplan 2019-2024* staat dat het beoogd resultaat van een ontheffing het voorkomen van schade aan fauna moet zijn.⁴⁵

Voor de zwarte kraai geldt een landelijke vrijstelling⁴⁶ voor grondgebruikers van het doden van de vogel in de dagperiode. Het dier staat op de landelijke vrijstellingslijst omdat het dier in het gehele land veelvuldig belangrijke schade aanricht. Dit houdt in dat in het hele land de zwarte kraai in de dagperiode zonder ontheffing met het geweer geschoten mag worden.

Het voorkomen van schade aan weidevogelpopulaties was een reden voor de minister om de zwarte kraai op de landelijke vrijstellingslijst te plaatsen.⁴⁷ In de Nota van toelichting op het Besluit natuurbescherming (blz. 42) staat dat de zwarte kraai op de landelijke vrijstellingslijst geplaatst is mede vanwege het veroorzaken van schade aan fauna door predatie van kuikens en jonge vogels.⁴⁸

Uit een uitspraak van de Rechtbank Haarlem blijkt dat, omdat de vos op de landelijke vrijstellingslijst geplaatst is (net zoals de zwarte kraai), GS niet hoeft te motiveren of voldaan is aan de wettelijke voorwaarde dat een ontheffing alleen verleend kan worden in het belang van de bescherming van de fauna.^{49 50}

Uit een uitspraak van de Rechtbank in Noord-Holland blijkt dat:⁵¹

⁴² Art. 3.9 eerste lid onder e. Bnb

⁴³ Art. 3.26 eerste lid onder d 2° Wnb, en in samenwerking met artikel 3.25 eerste lid van de Wnb. En, art. 3.3, vijfde lid onderdeel a. Wnb in samenwerking met art. 3.9 eerste lid onder a. en e. Bnb, en art. 3.9 tweede lid onderdeel c. Bnb.

⁴⁴ Artikel 3.9 tweede lid onder c. Bnb

⁴⁵ Kader Faunabeheerplan 2019-2024, versie 2018-04, 24 april 2018; kenmerk 2018/0226835 (blz. 20)

⁴⁶ Ex artikel 3.15 Wnb, in samenwerking met artikel 3.1 onder f. Bnb

⁴⁷ Zie de toelichting op artikel 3.1 in paragraaf 3.1 van de Toelichting Regeling natuurbescherming: "Bij de aanwijzing van voor de landelijke vrijstelling in aanmerking komende dieren in het Besluit natuurbescherming is getoetst of is voldaan aan het wettelijke vereiste dat het moet gaan om dieren van soorten die landelijk schade veroorzaken."

⁴⁸ Nota van toelichting op: "16060022 ontwerp Nota van toelichting Besluit natuurbescherming" van 13 mei 2016

⁴⁹ Uitspraak Rechtbank Haarlem van 17 september 2007 kenmerknummer: ECLI:NL:RBHAA:2007:BB5460

⁵⁰ In de uitspraak van de Rechtbank Haarlem van 17 september 2007 staat: De voorzieningenrechter oordeelt in lijn met de hiervoor genoemde uitspraak van 2 mei 2007 waarin reeds is geoordeeld dat de Minister met zijn besluit tot plaatsing van de vos op de landelijke vrijstellingslijst heeft aangegeven dat de vos in het hele land belangrijke schade aanricht aan weidevogels en andere bodembroedende vogels. Ook heeft de Minister door plaatsing van de vos op de landelijke vrijstellingslijst aangegeven dat ter beperking c.q. voorkoming van schade door de vos aan de fauna de mogelijkheden van artikel 67 en 68 Ffw onvoldoende effect hebben. *Gelet hierop hoeft verweerder thans in het besluit niet te onderbouwen dat er sprake is van belangrijke (dreigende) schade door vossen aan deze vogels in de provincie Noord-Holland.*

⁵¹ Uitspraak Rechtbank Noord-Holland van 24 december 2019 kenmerknummer: ECLI:NL:RBNHO:2019:10835

'Voor de beoordeling dat de ontheffing [kraaienvangkooi] nodig is ter bescherming van flora en fauna, behoeft naar het oordeel van de rechtbank niet te worden aangetoond dat de soorten zwarte kraai en kauw op de locatie waar de vangkooi is beoogd de belangrijkste predator zijn van weidevogels en dat het broedsucces van de weidevogels daardoor aantoonbaar en significant negatief wordt beïnvloed. Naar het oordeel van de rechtbank *is voldoende dat wordt aangetoond dat de zwarte kraai en de kauw op de betreffende locaties een belangrijke rol spelen als predator van de daar aanwezige weidevogels en dat het daarom nodig is deze soorten daar te bestrijden middels het plaatsen van vangkooien.*'

Uit de onderstaande predatiegegevens⁵² blijkt dat de totale nest en kuikenpredatie (ver) boven de 30 procent uitkomt, en daarmee zeer aanzienlijk is (de cijfers betreffen een gemiddelde van de jaren 2016 t/m 2020). Voor alle gebieden geldt dat de zwarte kraai een totale nest- en kuikenpredatie heeft die (ver) boven de 20 procent uitkomt. Daarmee is de zwarte kraai een van de dominante predatoren. Daarmee speelt de zwarte kraai dus een belangrijke rol als predator.

predatie in de ei-fase

weidevogelgebied	aantal broeparen (nesten)	nest predatie kraai		nest predatie totaal	
Geesterseveld	98	28	29%	49	50%
Veldhoek	105	30	29%	60	57%
Albergen	114	43	38%	83	73%
Vroomshoop	93	25	27%	38	41%
Vriezenveen	183	10	5%	60	33%
Staphorsterveld	26	7,5	29%	26	100%

predatie in de kuiken-fase

weidevogelgebied	aantal kuikens na nest predatie	kuiken predatie kraai		kuiken predatie totaal	
Geesterseveld	172	17	10%	60	35%
Veldhoek	158	20	13%	78	50%
Albergen	109	7	6%	13	12%
Vroomshoop	193	0	0%	13	7%
Vriezenveen	431	97	23%	251	58%

Weidevogels

In Overijssel liggen de kerngebieden voor weidevogels in de lager gelegen gebiedsdelen in het noordwesten van de provincie. In het bijzonder de IJsseldelta het gebied in en rond de Wieden en de Weerribben, het veenweidegebied rond Staphorst. Overige weidevogelgebieden liggen in de Tolhuislanden, Salland en Twente.⁵³

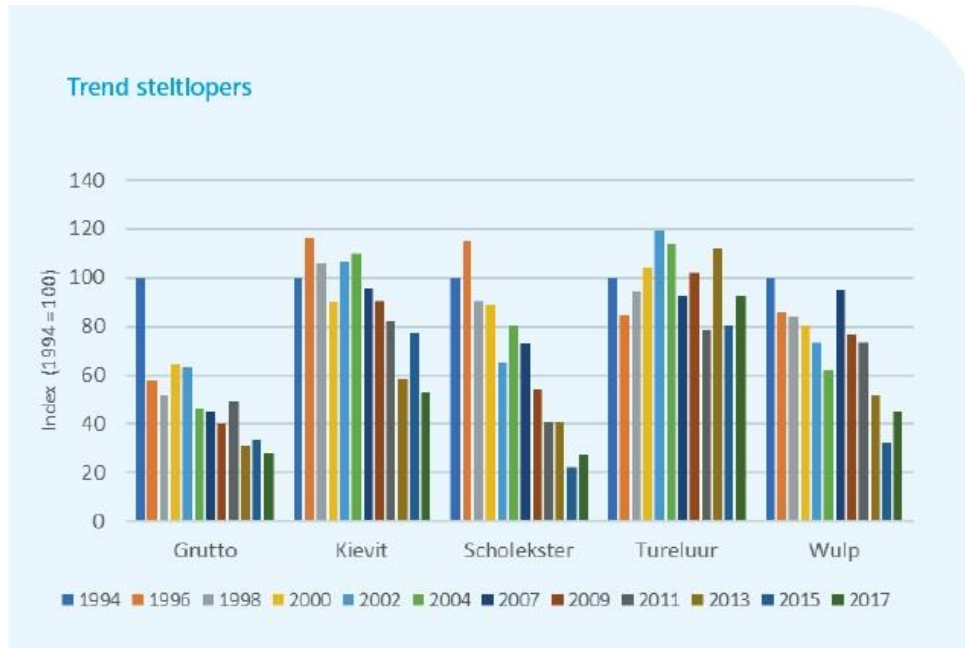
De afgelopen decennia zijn de aantallen weidevogels in ons land flink afgenomen. Met name de laatste jaren is voor een aantal soorten een versnelling in de afname zichtbaar. Ondanks deze grote achteruitgang is Nederland nog steeds een karakteristiek weidevogelland. Met name voor een soort als de grutto behoort Nederland tot één van de belangrijkste broedgebieden. Van de Noordwest-Europese populatie broedt circa 90% in Nederland. Van de wereldpopulatie broedt ongeveer de helft in Nederland. Om deze reden heeft Nederland een internationale verantwoording voor de instandhouding van deze soort. De achteruitgang van het aantal weidevogels heeft verschillende oorzaken. Zo is het leefgebied van weidevogels de afgelopen jaren sterk veranderd. Dit is grotendeels toe te wijden aan een wijziging in de agrarische bedrijfsvoering. Wijzigingen van de afgelopen jaren zijn; landbouwintensivering, lager waterpeil, intensiever maairegime (vroeger in het jaar, vaker, 's nachts) en het verdwijnen van hooilanden. Daarnaast is predatiedruk van verschillende predatoren de afgelopen jaren toegenomen. Met name kwijnende populaties zijn kwetsbaar voor de gevolgen van een verhoogde predatiedruk.

⁵² Cijfers zijn gemiddelden van de jaren 2016 t/m 2020 - bron: weidevogelvrijwilligers in betreffende gebieden; Gegevens van het Staphorsterveld komen uit het predatieonderzoek van Altenburg & Wymenga, rapport 2236.

⁵³ *Natuurbeheerplan provincie Overijssel 2020*, van april 2019

Weidevogels kenmerkend voor de veenweidegebieden als watersnip, tureluur, grutto, kemphaan, slobend en weidevogelpopulaties in Noordwest-Overijssel zoals de zomertaling behoren tot de meest kritische soorten. In onderstaande figuur is de aantalsontwikkeling van verschillende weidevogelsoorten zichtbaar over de periode 1990-2014 (CBS, SOVON, 2015). Zo is het aantal grutto's van 1990 tot 2014 met 58% afgenomen.⁵⁴

De trend van de aantallen weidevogels in Overijssel is vergelijkbaar negatief met die van heel Nederland. Zie de onderstaande figuur:

Figuur: Ontwikkeling aantal weidevogels 1994-2017 in Overijssel (bron: Actieplan)⁵⁵

Door het Rijk en provincies worden diverse maatregelen ingezet om weidevogels te beschermen. Dit is eveneens een uitvloeisel van de internationale verplichtingen die overheden op zich hebben genomen om vogels die in hun voortbestaan bedreigd worden (rode lijst soorten) actief te beschermen.

Predatie op weidevogels is een natuurlijk proces, maar kan schade aan fauna veroorzaken, zoals bedoeld in artikel 17 van de Wnb. De zwarte kraai eet eieren en kuikens van weidevogels. Dit heeft een negatieve invloed op de populatieomvang van weidevogels. Predatie door de zwarte kraai bedreigt het voorkomen van weidevogels in een gebied.

In opdracht van collectief Noordwest-Overijssel is door ecologisch adviesbureau Altenburg en Wymenga onderzoek uitgevoerd naar de mate van predatie op weidevogellegfels in drie belangrijke karakteristieke weidevogelgebieden in Noordwest-Overijssel. Het betreft hier de volgende gebieden; Lierderbroek (1500 ha), het Staphorsterveld (1200 ha) en Tolhuislanden (500 ha). De resultaten wijzen uit dat het uitkomstsucces van de kievit, grutto en wulp met respectievelijk 34%, 43% en 25% in 2016 te laag is om de populatie in stand te houden. Van de totale hoeveelheid nesten bij alle drie de soorten werd 55% tot 65% gepredeerd. Hierbij is predatie bij alle drie soorten verreweg de grootste oorzaak van legselverlies.⁵⁶

De uitkomsten van dit onderzoek komen overeen met de uitkomsten van voorgaand onderzoek uitgevoerd door Alterra. In 2001 heeft Alterra een onderzoek uitgevoerd naar de oorzaken van predatie op de weidevogelstand. In 2005 heeft dit geresulteerd in een onderzoeksrapport genaamd 'Weidevogels en predatie'. Ook uit dit onderzoek werd geconcludeerd dat predatie de grootste oorzaak is van het legselverlies in de betreffende onderzoeksgebieden. Ook kwam uit dit onderzoek naar voren dat de

⁵⁴ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, (blz. 206 e.v.)

⁵⁵ Actieplan weide- en akkervogels Overijssel 2018-2021, Provincie Overijssel, juni 2018

⁵⁶ Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024, (blz. 208)

legselpredatie in Noordwest-Overijssel hoger lag dan de gemiddelde predatiedruk in Nederland.⁵⁷

Conclusie

Gezien het bovenstaande wordt voldaan aan de wettelijke eis dat het belang in het geding is van schade aan fauna. In dit geval betreft de fauna weidevogels.

B1.3 Toetsing treffen van preventieve maatregelen

In de Wnb staat dat een activiteit alleen kan worden toegestaan indien: *er geen andere bevredigende oplossing bestaat*. In ons *Kader Faunabeheerplan 2019-2024* staat dat de aanvrager moet motiveren waarom de voorgestelde maatregelen de meest geschikte zijn, en maatregelen in een lagere preventietrap niet voldoende zijn om het doel te halen.⁵⁸

Voor de zwarte kraai geldt een landelijke vrijstelling (ex artikel 3.15 Wnb) voor grondgebruikers van het doden van de vogel in de dagperiode. Het dier staat op de landelijke vrijstellingslijst omdat de vogel in het gehele land veelvuldig belangrijke schade aanricht. Dit houdt in dat in het hele land de vogel in de dagperiode zonder ontheffing met het geweer geschoten mag worden. Het voorkomen van schade aan weidevogelpopulaties was een reden voor de minister om de zwarte kraai op de landelijke vrijstellingslijst te plaatsen.

Het voorkomen van schade aan weidevogelpopulaties was een reden voor de minister om de zwarte kraai op de landelijke vrijstellingslijst te plaatsen.⁵⁹ In de Nota van toelichting op het Besluit natuurbescherming (blz. 42) staat dat de zwarte kraai op de landelijke vrijstellingslijst geplaatst is mede vanwege het veroorzaken van schade aan fauna door predatie van kuikens en jonge vogels.⁶⁰

Op grond van de landelijke vrijstelling is het mogelijk om zwarte kraaien te doden met het geweer. Echter, kraaien zijn vogels met onderlinge sterk sociale relaties, waardoor met het doden van zwarte kraaien met behulp van het geweer op basis van de landelijke vrijstelling onvoldoende effectief is, om de predatie op weidevogels terug te dringen. Zo is de zwarte kraai ook in staat om snel associaties te leggen waardoor zowel verjaging als doden met het geweer sterk in effectiviteit afneemt. Met name de negatieve associaties (bijv. het zien van de jager of zelfs het zien van zijn auto) zorgen ervoor dat zwarte kraaien elkaar onderling waarschuwen.⁶¹ Individuele kraaien die zelf geen negatieve ervaring hebben worden door hun soortgenoten gewaarschuwd. Dit maakt dat zwarte kraaien hun foerageergedrag zodanig aanpassen, dat gedurende de periodes van de dag waarbij voor hun een verhoogd risico bestaat om gedood te worden ze niet aanwezig zijn of weg vliegen als ze de jager of z'n auto zien, om nadat het gevaar geweken weer snel terug te keren naar het foerageergebied en schade aan weidevogels te veroorzaken. Door vangkooien met een levende lokvogel (kraai) te gebruiken wordt rekening gehouden met de sociale relatie en het associatiegedrag van kraaien. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat vangkooien een effectieve maatregel zijn tot het reduceren van de lokale aanwezigheid van zwarte kraaien.⁶²

Uit een uitspraak van de Rechtbank Haarlem blijkt dat, omdat de vos (net als de zwarte kraai) op de landelijke vrijstellingslijst is geplaatst, GS niet hoeft te motiveren of voldaan is aan de wettelijke voorwaarde of geen andere bevredigende oplossing dan afschot mogelijk is.^{63 64}

⁵⁷ *Faunabeheerplan Overijssel 2019-2024*, (blz. 208)

⁵⁸ *Kader Faunabeheerplan 2019-2024*, versie 2018-04, 24 april 2018; kenmerk 2018/0226835 (blz. 8)

⁵⁹ Zie de toelichting op artikel 3.1 in paragraaf 3.1 van de Toelichting Regeling natuurbescherming: "Bij de aanwijzing van voor de landelijke vrijstelling in aanmerking komende dieren in het Besluit natuurbescherming is getoetst of is voldaan aan het wettelijke vereiste dat het moet gaan om dieren van soorten die landelijk schade veroorzaken."

⁶⁰ Nota van toelichting op: "16060022 ontwerp Nota van toelichting Besluit natuurbescherming" van 13 mei 2016

⁶¹ Swift, K. N. & Marzluff, J. M., 2015. Wild American crows gather around their dead to learn about danger *Animal Behaviour*, 2015, vol. 109 pp. 187-197

⁶² Sage, R. B. & Aebischer, N. J., 2017. Does best-practice crow *Corvus corone* and magpie *Pica pica* control on UK farmland improve nest success in hedgerow-nesting songbirds? A field experiment. *Wildlife Biology*, 2017, wlb-00375

⁶³ Uitspraak Rechtbank Haarlem van 17 september 2007 kenmerknummer: ECLI:NL:RBHAA:2007:BB5460

⁶⁴ In de uitspraak van 17 september 2007 staat ook dat: de Minister door plaatsing van de vos op de landelijke vrijstellingslijst heeft aangegeven dat: Voor alle aan te wijzen soorten overeenkomstig geldt dat er geen reële

Overijssel heeft in samenwerking met verschillende partijen die zich bezig houden met de bescherming van weidevogels in juni 2018 het 'Actieplan weide- en akkervogels Overijssel, 2018-2021' opgesteld. Het doel van dit actieplan is minimaal behoud van de huidige weidevogelstand in de in het Natuurbeheerplan begrensde weidevogelreservaten/ particulier natuurbeheer met weidevogeldoelstelling en de leefgebieden 'open grasland weidevogels'. Het plan richt zich op uitvoering. In het plan worden verschillende beheer- en inrichtingsmaatregelen die in de weidevogelgebieden genomen kunnen worden beschreven. Voor het behoud van de weidevogelstand in de aangewezen gebieden in Overijssel zijn budgetten vrijgemaakt.

De aanvrager geeft aan dat met name vanuit dit 'Actieplan weide- en akkervogels Overijssel' de Collectieven agrarisch natuurbeheer, in Overijssel allerlei (preventieve) maatregelen genomen hebben voor de bescherming van de weide- en akkervogels. In de betreffende weidevogelgebieden zijn dit o.a. de volgende maatregelen:

- biotoopverslechtering voor predatoren,
- aanleggen plas-dras situaties,
- uitgestelde maaidatum,
- nesten van de wulp afgezet met schrikdraad,
- wilgen en struiken gesnoeid/verwijderd,
- riet geklepeld,
- bestrijden van kauw en zwart kraai met behulp van het geweer op basis van de landelijke vrijstelling,
- bestrijden van de vos met behulp van het geweer (en kunstlicht) op basis van de landelijke vrijstelling en ontheffing,
- een goede samenwerking/afstemming met de boeren/grondeigenaren,
- het gecoördineerd plannen van grondbewerkingen,
- inzet wildredders bij het maaien,
- van binnen naar buiten maaien,
- alleen overdag maaien,
- kort voor het maaien de kuikens verjagen door middel van het plaatsen van bamboestokken met plastic zakken, verplaatsen van (kievit)legsels met mandjes bij bouwland bewerkingen,
- inzet van drones,
- inzet van foxlights,
- inzet van cameravallen,
- inzet van beheerpakketten op percelen met uitgestelde bewerkingen,
- toepassen Mozaïek-beheer,
- inzet duikervallen voor vos.

Conclusie

Vanwege het feit dat de zwarte kraai op de landelijke vrijstellingslijst staat, het treffen van preventieve middelen voldoende is uitgenut, andere preventieve middelen niet uitvoerbaar zijn, in de weidevogelgebieden de inrichting en het beheer ten dienste staat van het behoud van de weidevogelpopulatie, wordt voldaan aan de wettelijke eis dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat dan het vangen van zwarte kraaien met een kraaienvangkooi en lokvogel en daarna het schieten van de gevangen zwarte kraaien.

B1.4 Toetsing gunstige staat van instandhouding

In de Wnb staat dat een activiteit: geen afbreuk mag doen aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. In Overijssel streven wij volgens ons 'Kader Faunabeheerplan 2019-2024' na dat er geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de zwarte kraai gedaan wordt.⁶⁵

alternatieven beschikbaar zijn in de vorm van effectieve middelen of methoden om de betrokken schade te voorkomen zonder overtreding van de verbodsbepalingen, bijvoorbeeld effectieve middelen voor het weghouden of verjagen van de betrokken vogels en andere dieren"

⁶⁵ Kader Faunabeheerplan 2019-2024, versie 2018-04, 24 april 2018; kenmerk 2018/0226835

Voor de zwarte kraai geldt een landelijke vrijstelling (ex artikel 3.15 Wnb) voor grondgebruikers van het doden van het dier in de dagperiode. De vogel staat op de landelijke vrijstellingslijst omdat het dier in het gehele land veelvuldig belangrijke schade aanricht. Dit houdt in dat in het hele land de zwarte kraai in de dagperiode zonder ontheffing met het geweer geschoten mag worden.

Uit een uitspraak van de Rechtbank Haarlem blijkt dat, omdat de vos (net als de zwarte kraai) op de landelijke vrijstellingslijst is geplaatst, GS geen eigen beoordeling hoeft te maken of aan de wettelijke voorwaarde van de gunstige staat van instandhouding is voldaan.⁶⁶ Deze uitspraak is nog een keer bevestigd door de Rechtbank Overijssel op 22 maart 2016:⁶⁷

'Voorts acht de rechtbank aannemelijk dat door het verlenen van de ontheffing voor het doden van vossen geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige instandhouding van de soort. Dit volgt reeds uit de plaatsing van de vos op de landelijke vrijstellingenlijst ingevolge artikel 65 van de Ffw.'

Uit een uitspraak van de Rechtbank Noord-Holland van 14 september 2018 wordt bovenstaand nogmaals voor de zwarte kraai bevestigd:⁶⁸

'Gelet op die vrijstelling en hetgeen daarover door partijen is aangevoerd in relatie tot de onderhavige ontheffing, stelt de rechtbank vast dat tussen partijen niet in geschil is dat in het onderhavige geval is voldaan aan de voorwaarde in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder c, van de Wnb. De maatregelen in de onderhavige ontheffing leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de zwarte kraai als soort.'

Sovon geeft aan dat de staat van instandhouding van de zwarte kraai als broedvogel in Nederland gunstig is. De broedpopulatie wordt in Nederland geschat tussen de 60.000 en 100.000 paren.⁶⁹ De zwarte kraai is geen Rode Lijst-soort. De zwarte kraai is in grote delen van Nederland en in Overijssel een algemeen voorkomende soort.

De ontheffing voor het vangen en doden van zwarte kraaien met behulp van de kraaienvangkooi wordt slechts voor een beperkt gedeelte van Overijssel afgegeven (zie bijlage 2 van deze ontheffing) en voor een beperkt aantal maanden (maart tot juli). Hierdoor kunnen de maatregelen niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Conclusie

Vanwege het feit dat de zwarte kraai op de landelijke vrijstellingslijst staat, de vogel in heel Overijssel en heel Nederland een algemene soort is, waarvan de trend van de aantallen stabiel is, en er met deze nieuwe ontheffing slechts in een klein deel van Overijssel zwarte kraaien gedood kunnen worden, en gedurende een beperkt aantal maanden, is geborgd dat de maatregelen niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort leiden.

B1.5 Toetsing aan provinciaal beleid en Faunabeheerplan

De zwarte kraai predeert op het broedsel van vogels die op de bodem broeden. Volgens het beleid van de provincie⁷⁰ wil de provincie in *weidevogelbeheersgebieden*, faciliterend beleid voeren ten aanzien van behoud en ontwikkeling van populaties van kwetsbare diersoorten, eventueel ten koste van de zwarte kraai.

⁶⁶ Uitspraak Rechtbank Haarlem van 17 september 2007 kenmerknummer: ECLI:NL:RBHAA:2007:BB5460

⁶⁷ Uitspraak Rechtbank Overijssel van 22 maart 2016 kenmerknummer: ECLI:NL:RBOVE:2016:956

⁶⁸ Uitspraak Rechtbank Noord-Nederland van 14 september 2018: ECLI:NL:RBNNE:2018:3682

⁶⁹ <https://www.sovon.nl/nl/soort/15671>

⁷⁰ Het beleid van de provincie Overijssel is vastgelegd in de doorvertaling van de *Nota beleidsregels faunabeheer 2014* in het *Kader Faunabeheerplan 2019–2024* - versie 18 04 16 2018/0226835 vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Overijssel op 24 april 2018 (zie brief aan Provinciale Staten van 24-04-2018 kenmerk: 2018/0229729)

Provinciaal beleid

Op 27 oktober 2020 hebben Gedeputeerde Staten als beleidslijn vastgesteld om in aangewezen weidevogelgebieden (Natuurbeheerplan)⁷¹ bij hoge predatie van meer dan 30% van de weidevogelnesten de bestrijding van dominante predatoren mogelijk te maken, binnen de wettelijke kaders.⁷²

Als aanleiding voor de grens van '30% predatie' geeft GS aan dat: In een ongestoorde situatie een predatie van gemiddeld 15-20 % van weidevogelnesten een natuurlijk gegeven is. In veel gebieden is de predatiedruk veel hoger, waardoor de reproductie (aantal kuikens dat wordt grootgebracht) te laag is voor behoud van de huidige weidevogelstand. Voor behoud van de weidevogelstand in aangewezen weidevogelgebieden (Natuurbeheerplan) is, bij hoge predatie van meer dan 30% van de weidevogelnesten in gebieden (> 100 ha), bestrijding van de dominante predatoren wenselijk.⁷³

In ons 'Kader Faunabeheerplan 2019-2024' wordt aangegeven dat de zwarte kraai bestreden kan worden ter voorkoming en beperking van belangrijke schade. Er mag dan geen verslechtering van de staat van instandhouding optreden (blz. 18).⁷⁴

Faunabeheerplan

Aan de Faunabeheereenheid kunnen ontheffingen van de Wet natuurbescherming worden verleend. Voor de onderbouwing van de aanvraag verwijst de FBE ook naar het goedgekeurde 'Faunabeheerplan Overijssel'. In het faunabeheerplan zijn de beheermaatregelen per diersoort in het kader van beheer en schadebestrijding opgenomen. Hoofdstuk 10.2 van het faunabeheerplan heeft betrekking op zwarte kraaien. De Faunabeheereenheid Overijssel vraagt in het Faunabeheerplan voor de duur van het Faunabeheerplan ontheffing ex. art. 3.17 Wnb aan voor het volgende:

De Faunabeheereenheid Overijssel vraagt voor de duur van het Faunabeheerplan ontheffing ex. art. 3.17 Wnb aan voor het vangen van zwarte kraaien met behulp van een kraaienvangkooi. De volgende randvoorwaarden gelden:

- Periode 15 februari (1 maand voor het broedseizoen) - 15 augustus. In deze periode is de effectiviteit van het vangmiddel het grootst.
- ter voorkoming van schade aan flora en fauna.
- op gronden gelegen binnen de aangewezen weidevogel- en open akkergebieden zoals opgenomen in het meest actuele Natuurbeheerplan van de provincie Overijssel en op gronden gelegen binnen het aangewezen korhoendergebied op de Sallandse Heuvelrug, met een buffer van 5 kilometer daaromheen.
- Maximaal 1 kraaienvangkooi per 250 hectare.
- Redenatie: Vanwege het kleinschalige landschap in Overijssel en het belang om de populatie laag te houden wordt deze norm hanteren. Indien het oppervlak voor een vangst groter wordt, wordt het effect op de populatie zeer klein geacht.

Monitoring van de populatie, schade en afschot van kraaien in Overijssel is een belangrijk onderdeel van het beheer.

Aan deze monitoring wordt invulling gegeven door:

- Het bijhouden van afschotgegevens in het faunaregistratiesysteem en jaarlijks te rapporteren aan de provincie.
- Jaarlijkse trendtellingen te organiseren door de FBE conform het protocol voorjaarsstelling FBE

Conclusie

⁷¹ <https://www.overijssel.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/beschermen-beheren/> en https://www.overijssel.nl/publish/library/461/geconsolideerde_kaart_beheertypen_behorende_bij_natuurbeheerplan_overijssel_2020.pdf

⁷² Ons kenmerk: 2020/0277475

⁷³ Ons kenmerk: 2020/0277475

⁷⁴ Kader Faunabeheerplan 2019 – 2024 - versie 16 april 2018 (2018/0226835) Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Overijssel op 24 april 2018.

De aanvraag is in overeenstemming met de beleidslijn die Gedeputeerde Staten op 27 oktober 2020 vastgesteld hebben. De aanvraag is ook in overeenstemming met ons Kader Faunabeheerplan 2019-2024.⁷⁵

In de ontheffingaanvraag van de Faunabeheereenheid Overijssel is de duur van de inzet van de vangkooi ingeperkt ten opzichte van het Faunabeheerplan. Zo mag de vangkooi alleen in de periode van '1 maart tot 1 juli' gebruikt worden. Ook is het gebied van de aanvraag ingeperkt: in plaats van een 5 kilometer zone wordt een 2 kilometer zone aangevraagd, en worden niet alle weidevogelgebieden aangevraagd, maar alleen die gebieden waar de predatie van de weidevogelnesten in gebieden meer is dan 30%, en de zwarte kraai een van de dominante predatoren is.

De ontheffing kan daarom in overeenstemming met de aanvraag verleend worden voor het doden van zwarte kraaien in de aangewezen weidevogelgebieden met een zone van 2 kilometer daaromheen, in die gebieden (aangewezen weidevogelgebieden in het Natuurbeheerplan)⁷⁶ waar de predatie van de weidevogelnesten in gebieden meer is dan 30%, en de zwarte kraai een van de dominante predatoren is. Het Faunabeheerplan en de rapporten waar in de aanvraag naar verwezen wordt geven voldoende onderbouwing.

B1.6 Toetsing gebruikte middelen en methoden

De Faunabeheereenheid Overijssel vraagt een ontheffing aan voor het vangen van zwarte kraaien met een kraaienvangkooi⁷⁷ met daarbij het gebruiken van een lokvogel, en het daarna doden van de gevangen zwarte kraaien met behulp het geweer.⁷⁸ Als lokmiddel wordt aangevraagd een levende gefokte zwarte kraai, die geringd en niet verblind of verminkt is.⁷⁹ Het gebruik van een dode zwarte kraai of een kunstkraai wordt ook aangevraagd.

De middelen en methoden worden aangevraagd in de aangewezen en geselecteerde weidevogelgebieden waar de zwarte kraai met een zone van 2 kilometer er omheen zoals aangegeven in bijlage 2 van deze ontheffing.

De middelen en methoden worden alleen aangevraagd in specifiek geselecteerde weidevogelgebieden die ook het actuele Natuurbeheerplan weidevogelgebieden staan (inclusief een zone van 2 kilometer om deze gebieden). Door monitoring is aangetoond dat in deze weidevogelgebieden er een totale predatie van meer dan 30% van weidevogelnesten en -kuikens is, en waarvan dan de zwarte kraaien een minimaal aandeel heeft van 20% van de totale predatie.

Het gebruik van de kraaienvangkooi wordt aangevraagd voor de periode 1 maart tot 1 juli.

Aantonen effecten van de bestrijding met kraaienvangkooi op de weidevogelpopulatie

Uit een uitspraak van 14 september 2018 van de Rechtbank Noord-Nederland⁸⁰ over het opzettelijk vangen van de zwarte kraai met behulp van een vangkooi, blijkt dat onderzocht moet worden en inzichtelijk gemaakt moet worden in hoeverre de bestrijding van de zwarte kraai met behulp van de vangkooi *verdergaande bescherming en bevordering van de weidevogelpopulatie oplevert*.

Ondanks dat de zwarte kraai één van de predatoren is, moet het voldoende duidelijk zijn hoe groot die invloed is en wat het gebruik van de vangkooi hierin kan betekenen.

De afschotgegevens van de zwarte kraai met behulp van de landelijke vrijstelling van de afgelopen 5 jaar in de tabel en grafiek hieronder laten een trend van verhoogd afschot van de afgelopen jaren zien.⁸¹

⁷⁵ Kader Faunabeheerplan 2019-2024, versie 2018-04, 24 april 2018; kenmerk 2018/0226835

⁷⁶ <https://www.overijssel.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/beschermen-beheren/> en https://www.overijssel.nl/publish/library/461/geconsolideerde_kaart_beheertypen_behorende_bij_natuurbeheerplan_overijssel_2020.pdf

⁷⁷ Art. 3.9 eerste lid onder e. Bnb

⁷⁸ Art. 3.26 eerste lid onder d 2° Wnb, en in samenwerking met artikel 3.25 eerste lid van de Wnb. En, art. 3.3, vijfde lid onderdeel a. Wnb in samenwerking met art. 3.9 eerste lid onder a. en e. Bnb, en art. 3.9 tweede lid onderdeel c. Bnb.

⁷⁹ Artikel 3.9 tweede lid onder c. Bnb

⁸⁰ ECLI:NL:RBNNE:2018:3682

⁸¹ Onderstaande gegevens komen van de Faunabeheereenheid en zijn afkomstig uit het Faunaregistratie systeem (FRS)

Weidevogelgebied	2016	2017	2018	2019	2020	gemiddeld
Albergen	308	137	290	437	310	296
Geesteren (Veldhoek)	33	64	72	111	86	73
Geesteren (Geesterseveld)	68	67	28	131	187	96
Vriezenveen	144	113	211	227	381	215
Vroomshoop	111	147	243	321	543	273
Staphorsterveld	244	237	321	183	464	290
Totaal						1244

Afschot zwarte kraai in weidevogelgebieden incl. 2 km zone (bron: FRS)

In de weidevogelgebieden inclusief de 2 kilometer zone er omheen, worden met behulp van de landelijke vrijstelling jaarlijks rond de 1244 zwarte kraaien geschoten.

De secretaris van de Faunabeheereenheid Overijssel geeft aan dat uit ervaringen met kraaienvangkooien bij andere provincies blijkt dat er circa 50 zwarte kraaien gevangen worden met een kraaienvangkooi in de periode van 1 maart tot 1 juli. Als we er vanuit gaan dat er 1 kraaienvangkooi per 250 hectare geplaatst mag worden, dan is per aangewezen weidevogelgebied met 2 km zone uit te rekenen hoeveel zwarte kraaien er maximaal in een jaar gevangen kunnen gaan worden.

Weidevogelgebieden	hectare	aantal vangkooien	hypothetisch max. aantal gevangen kraaien per jaar
Albergen	4.665	19	950
Geesteren (Veldhoek)	2.548	10	500
Geesteren (Geesterseveld)	2.078	8	400
Vriezenveen	4.122	16	800
Vroomshoop	8.488	34	1700
Staphorsterveld	14.995	60	3000
Totaal	36.896	148	7400

Mogelijke vangst zwarte kraai in weidevogelgebieden incl. 2 km zone met kraaienvangkooi

Uit de vergelijking van de bovenstaande cijfers in de bovenstaande twee tabellen (afschot + kraaienvangkooi) blijkt dat in hetzelfde gebied met een ontheffing voor kraaienvangkooi het mogelijk is om **zes keer meer** zwarte kraaien te vangen en te doden, dan met het geweer onder de landelijke vrijstelling.

Sinds 2017 worden er trendtellingen van de zwarte kraai die door de wildbeheereenheden gedaan.⁸² In de onderstaande tabel staan de trendtellingen van de Wildbeheereenheden (WBE) waarin de betreffende weidevogelgebieden liggen (Albergen, Geesteren, Geesterseveld, Staphorsterveld, Vriezenveen en Vroomshoop).⁸³

WBE	2017	2018	2019
De IJssellanden	462	455	184
De Noord-Westhoek	286	411	254
De Vechtstroom	665	667	1097
D'Oldematen	97	210	213

⁸² Onderstaande gegevens komen van de Faunabeheereenheid en zijn afkomstig uit het Faunaregistratie systeem (FRS)

⁸³ Deze tellingen beginnen pas vanaf 2017 omdat de Wet natuurbescherming die dat jaar van kracht werd dat toen verplicht stelde.

Het Reestgebied	188	256	341	
Hugale	138	221	182	
Ommen-Den Ham	-	108	84	
Tubbergen	671	1244	1384	
Tussen G&V, De Akkerlanden	326	359	468	
Vriezenveen e.o.	391	373	269	
West-Twente	-	2554	295	
Zenderen	313	577	1324	gemiddelde totaal
totaal	3537	7435	6095	5689

In het gebied van de WBE's waar de weidevogelgebieden liggen komen volgens de trendtellingen gemiddeld zo'n **5689 zwarte kraaien** voor. Er worden met behulp van de landelijke vrijstelling in de weidevogelgebieden inclusief de 2 kilometer zone er omheen, jaarlijks rond de **1244 zwarte kraaien** geschoten. Dit is dus onvoldoende om de weidevogels in de weidevogelgebieden tegen predatie te beschermen.

Indien aanvullend op de landelijke vrijstelling in de weidevogelgebieden inclusief de 2 kilometer zone er omheen gebruik gemaakt kan worden van de ontheffing kraaienvangkooi kunnen maximaal zo'n **7400 zwarte kraaien** gevangen en gedood worden. Deze aantallen zijn ruim voldoende om de weidevogelgebieden vrij te maken van predatie door zwarte kraai.

Hiermee is duidelijk gemaakt hoe groot die invloed van op de predatie van weidevogels in de weidevogelgebieden, is en welke *verdergaande bescherming en bevordering van de weidevogelpopulatie* het gebruik van de vangkooi oplevert.

Kraaienvangkooi met lokvogel

Door vangkooien met een levende lokvogel (kraai) te gebruiken wordt rekening gehouden met de sociale relatie en het associatiegedrag van kraaien. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat vangkooien een effectieve maatregel zijn tot het reduceren van de lokale aanwezigheid van zwarte kraaien.⁸⁴

Aan de kraaienvangkooi en de lokvogel worden in deze ontheffing eisen gesteld die moeten voorkomen dat deze geen onnodig lijden veroorzaken en doelmatig en effectief zijn. In voorschriften nemen wij daarom de volgende eisen op:

- Voordat de vangkooi in gebruik wordt gesteld dient deze door een provinciale toezichthouder te worden gecontroleerd, met name op selectiviteit (dwz alleen zwarte kraaien kunnen worden gevangen);
- De selectiviteit van de vangkooi wordt door de volgende eisen aan de kooi en het gebruik van de kooi geborgd:
 - De vangkooi mag niet geheel of gedeeltelijk van flexibele netten zijn gemaakt;
 - De wijde van het gaas is minimaal 50 mm, om eventuele bijvangst van kleinere soorten te kunnen laten ontsnappen en de invliegopening (ladder) dient zodanig te zijn dat vogels groter dan een kraai niet gevangen kunnen worden;
 - Bij het gebruik van de vangkooi is een deugdelijke cameraval verplicht. De camera dient op afstand uit te lezen zijn;
 - De cameraval dient de gebruiker een melding (en beeld) te geven als sprake is van een vangst.
- Na melding van een vangst dient de machtigingshouder zo snel mogelijk doch uiterlijk binnen dezelfde dag de gevangen zwarte kraai(en) met behulp van de voorgeschreven kaliber kogel te doden.
- Indien na melding (en beeld) van een vangst blijkt dat in een uitzonderlijk geval toch een ander soort is gevangen, dient deze binnen één uur na de melding vrij gelaten te worden;
- Het gebruik van de vangkooi is uitsluitend toegestaan door de machtigingshouder, die een

⁸⁴ Sage, R. B. & Aebischer, N. J., 2017. Does best-practice crow *Corvus corone* and magpie *Pica pica* control on UK farmland improve nest success in hedgerow-nesting songbirds? A field experiment. *Wildlife Biology*, 2017, wlb-00375

- schriftelijke, gedagtekende en ondertekende toestemming heeft van de grondgebruiker;
- Als lokmiddel is slechts toegestaan een levende gefokte kraai, die geringd en niet verblind of verminkt is. Het gebruik van een dode kraai of een kunstkraai is ook toegestaan;
- De vangkooi moet voorzien worden van voldoende water, voedsel, lucht, beschutting en bewegingsruimte;
- Als middel voor het doden van de gevangen kraai mag uitsluitend het geweer kaliber .22 met Subsonic hollowpoint munitie worden gebruikt. Hiermee is het mogelijk om relatief veilig een kraai in een vangkooi dood te schieten en is tevens het schieten zo min mogelijk verstorend voor de omgeving.

Periode 1 maart t/m 1 juni

Maart en april zijn de meest risicovolle maanden met betrekking tot nestpredatie (eieren) van weidevogels. Mei en juni zijn de meest risicovolle maanden met betrekking tot predatie van kuikens van weidevogels. Om zowel de nesten als de kuikens te beschermen wordt ontheffing aangevraagd voor de maanden maart tot juli.

Leefgebied met een zone van 2 kilometer daaromheen.

Zwarte kraaien broeden vanaf eind maart t/m juni en hebben tijdens hun broedseizoen een vast territorium. Gedurende de broedperiode (van nest bouwen tot het uitvliegen van de jongen) verandert de omvang van het territorium niet meer. Territoria worden dan ook het felst verdedigd dicht bij het nest.⁸⁵

De actieradius van zwarte kraaien in een bepaald gebied is niet constant in grootte. Deze is het kleinst in de broedperiode en afhankelijk van het landschap. Gedurende de broedperiode verandert de omvang van het territorium niet meer. De broedperiode begint op het moment dat intensief aan een nest wordt gebouwd en eindigt op het moment dat de jongen uitvliegen. De belangrijkste functie van het territorium is het beschermen van eieren en jongen tegen kannibalisme. Territoria worden dan ook het felst verdedigd dicht bij het nest. Buiten het broedseizoen is het verspreidingsgebied van de zwarte kraai ongeveer twee keer zo groot. De verspreidingsgebieden van aangrenzende paren kunnen elkaar gedeeltelijk overlappen buiten de broedperiode; deze burens worden herkend en indringers worden deels getolereerd.⁸⁶

Het *Predatiebeheerplan Bescherming Weidevogels Groningen* van het ecologisch bureau Boerema & van den Brink hebben in wetenschappelijke literatuur onderzocht wat de actieradius van foeragerende zwarte kraaien in broedseizoen is. Zij komen tot de algemene vuistregel dat in elk geval in een zone van twee kilometer rondom een weidevogelgebied actief moet worden ingezet op kraaienbestrijding.⁸⁷

Het is voor de bescherming van de weidevogels van belang dat in de nabije omgeving zwarte kraaien worden gevangen in de kwetsbare broedperiode. Hiervoor volstaat een zone van 2 km rondom de weidevogelgebieden.

Conclusie

Wij vinden het aannemelijk dat wij op grond van de Wet natuurbescherming ontheffing kunnen geven voor de aangevraagde middelen en methoden, aangezien deze geen onnodig lijden veroorzaken en proportioneel, doelmatig en effectief zijn.

De mogelijkheden die de huidige landelijke vrijstelling biedt, om de stand van zwarte kraaien te beperken, zijn nog steeds ontoereikend. Zonder gebruik te mogen maken van een kraaienvangkooi met lokvogel is effectief populatiebeheer niet goed mogelijk.

B1.7 Toetsing aan wettelijk belang

⁸⁵ Bos, F. & Vugteveen, P., 2005. Kraaiachtigen een bedreiging voor weidevogels? Een literatuuronderzoek naar de rol van kraaiachtigen als predator en de invloed daarvan op weidevogels. University of Groningen: <https://www.rug.nl/research/portal/files/14461842/rap67.pdf>

⁸⁶ Bos, A. F.; Vugteveen, P., Kraaiachtigen, een bedreiging voor weidevogels? Een literatuuronderzoek naar de rol van kraaiachtigen als predator en de invloed daarvan op weidevogels, University of Groningen, 2005. (blz. 2)

⁸⁷ Boerema & van den Brink, Predatiebeheerplan Bescherming Weidevogels Groningen, 29 juli 2019 (blz. 18)

Wij zijn van oordeel dat het wettelijk belang, (ter bescherming van fauna), zoals weergegeven in deze overwegingen, voldoende is aangetoond voor het doden van zwarte kraaien met behulp van kraaienvangkooien in de aangewezen weidevogelgebieden met een zone van 2 kilometer daaromheen.

B1.8 Eindconclusie toetsing

De gevraagde ontheffing van de verbodsbepalingen voor zwarte kraaien voor de aangewezen weidevogelgebieden met een zone van 2 kilometer daaromheen kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort wordt niet aangetast.

B1.9 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb⁸⁸. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving. Ook dient eenieder bij het gebruik van middelen voor het vangen en doden van dieren te voorkomen dat het dier onnodig lijdt⁸⁹.

C Slotconclusie

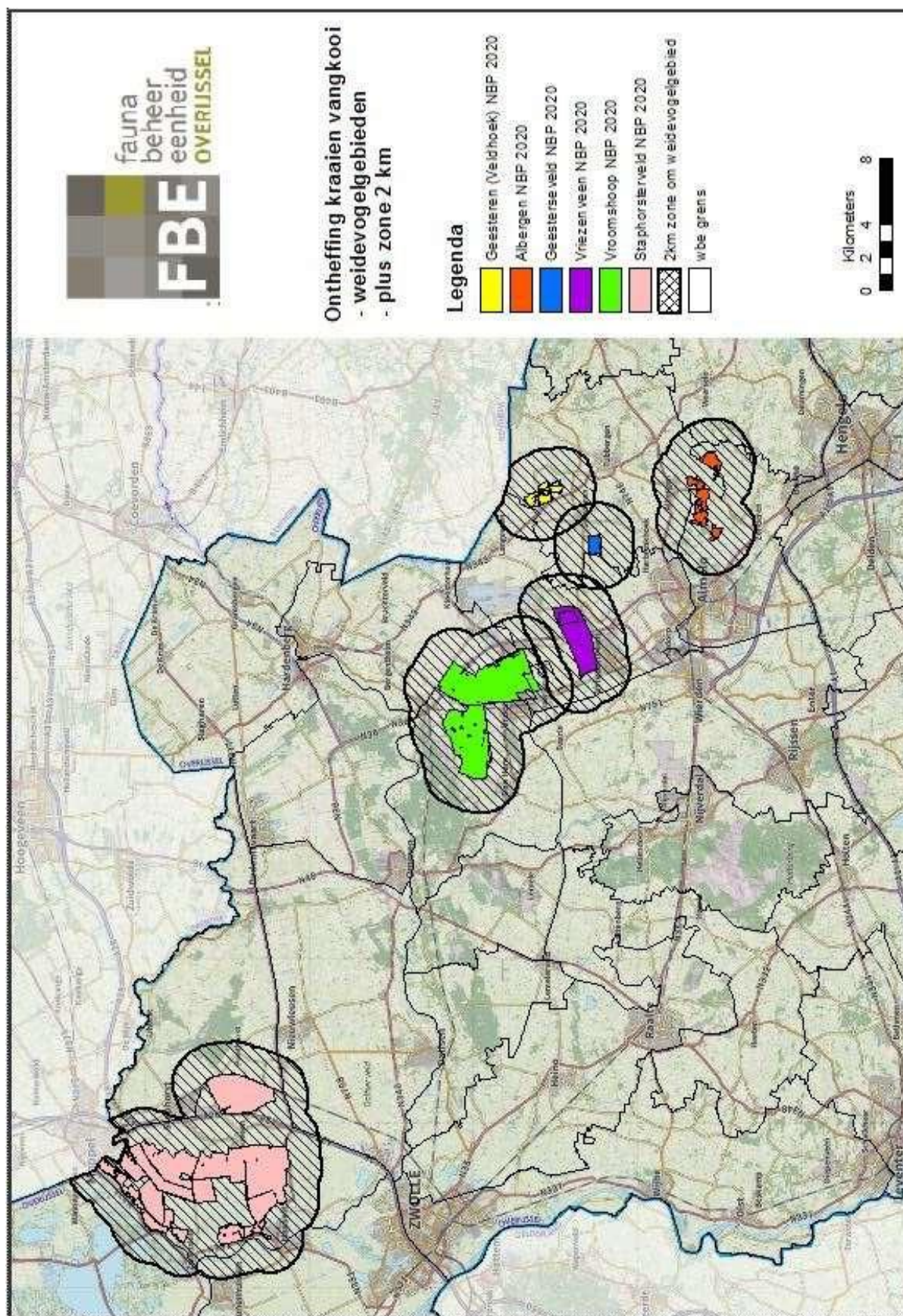
De ontheffing van de verbodsbepalingen voor het doden van zwarte kraaien met behulp van het geweer en kraaienvangkooien voor de aangewezen weidevogelgebieden met een zone van 2 kilometer daaromheen kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend ter bescherming van fauna (weidevogels), daarnaast zijn de wettelijk vereiste preventieve maatregelen voldoende uitgenut en niet effectief genoeg gebleken zijn. Bovendien loopt de gunstige staat van instandhouding van de zwarte kraai geen gevaar.

Aan de ontheffing zijn voorschriften verbonden.

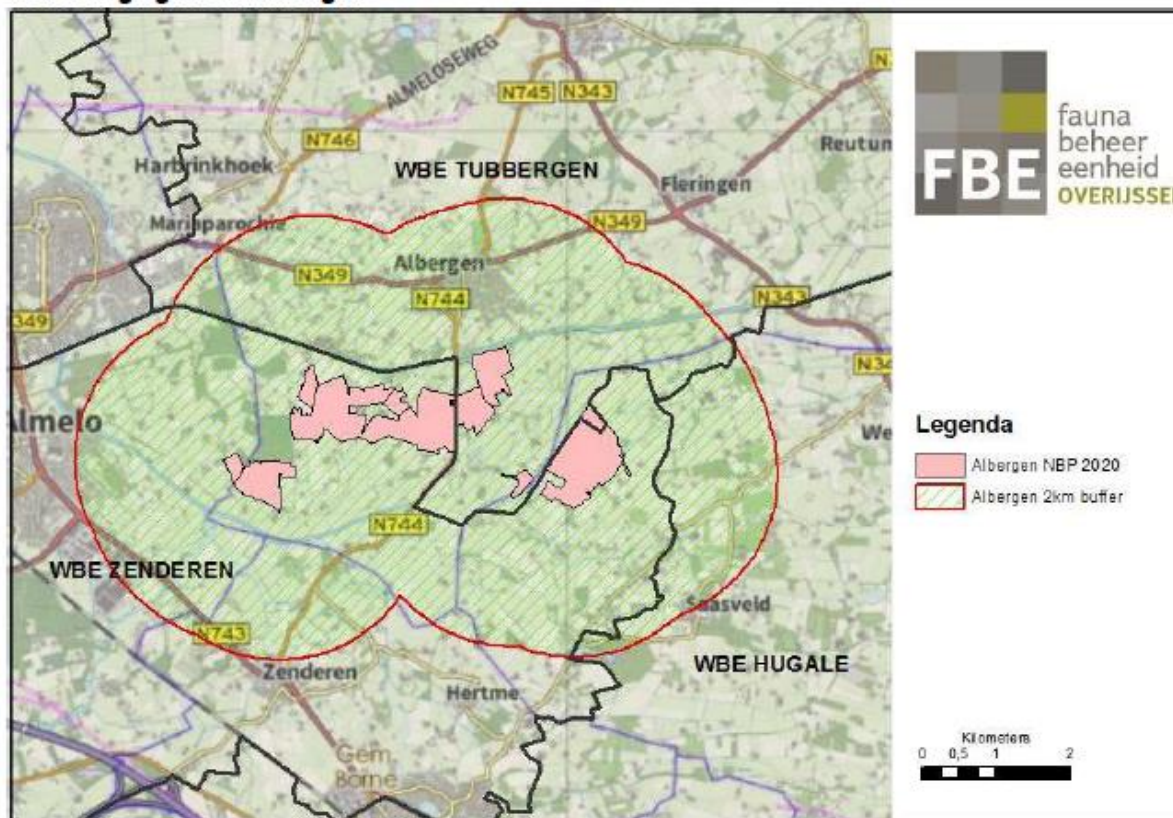
⁸⁸ Art. 1.11, eerste en tweede lid

⁸⁹ Art. 3.24, eerste lid

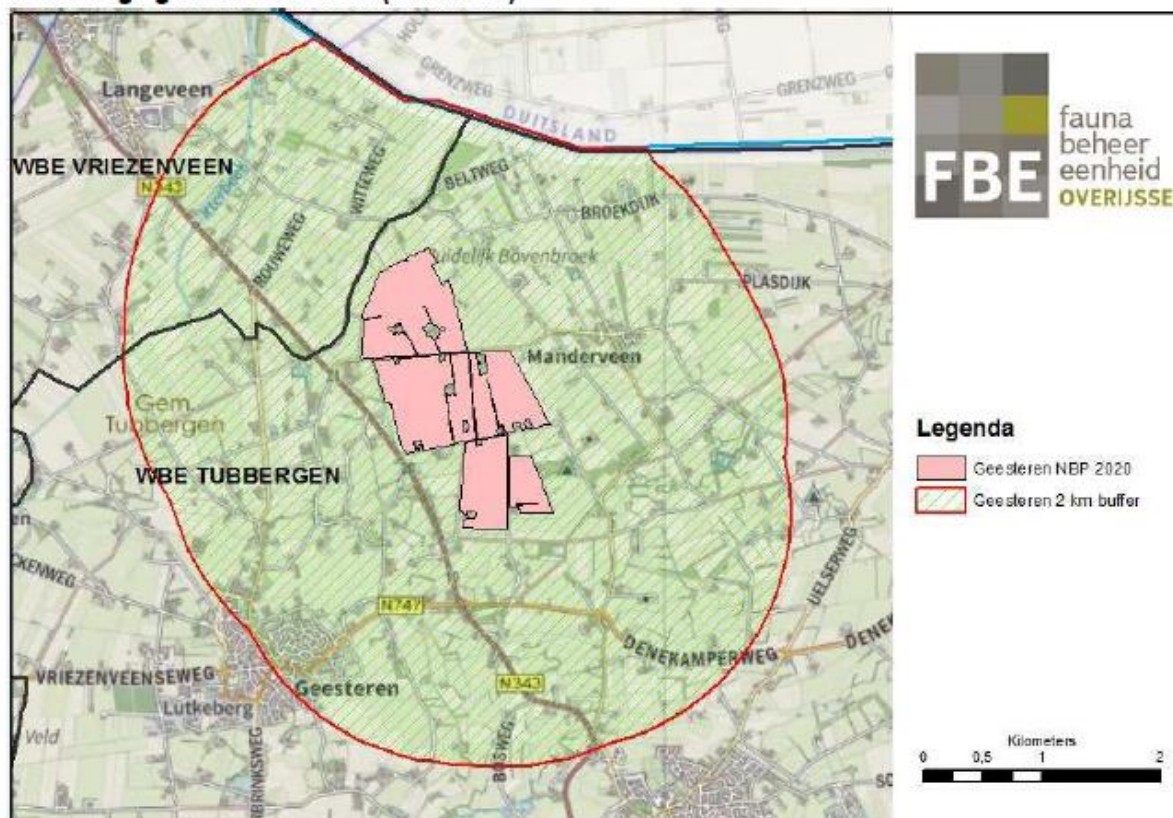
BIJLAGE 2 - Kaart van de betreffende weidevogelgebieden plus 2 km zone.

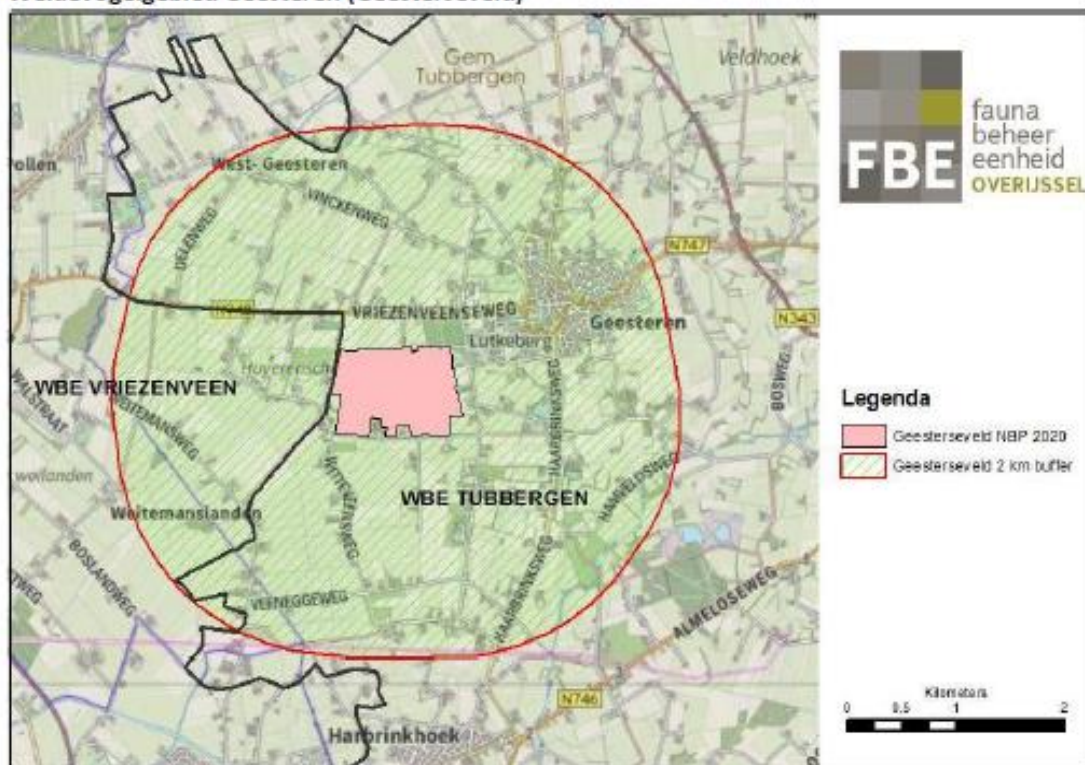
Weidevogelgebied: Albergen

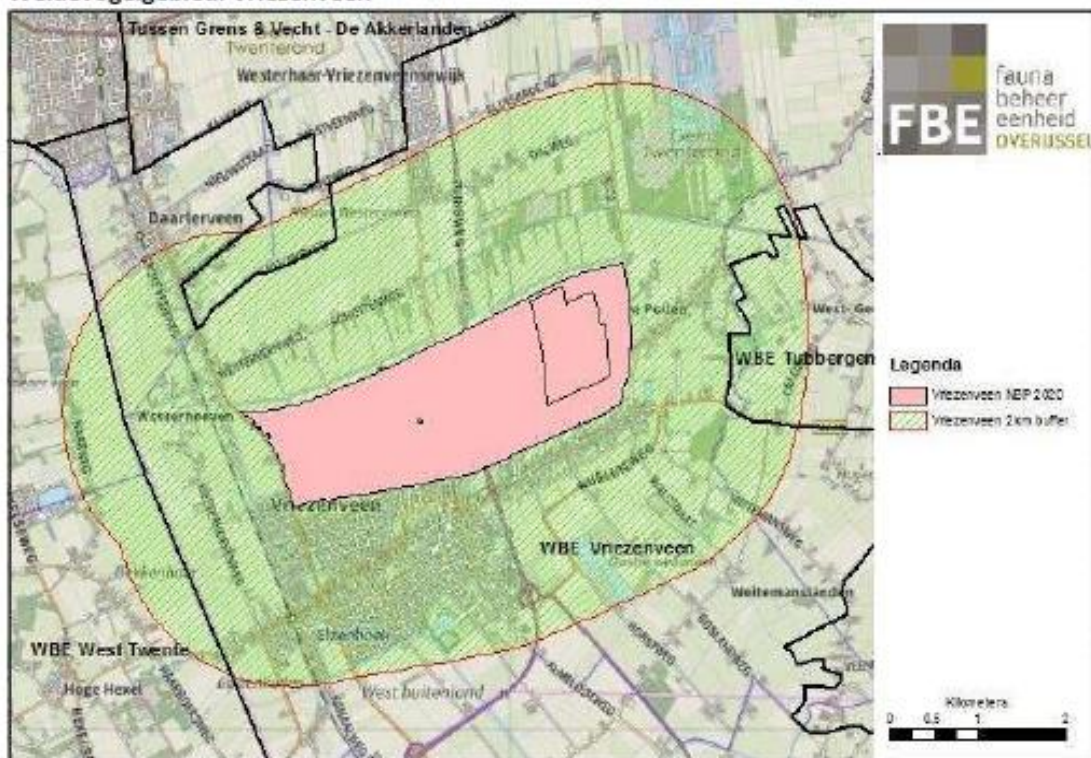
Weidevogelgebied Geesteren (Veldhoek)

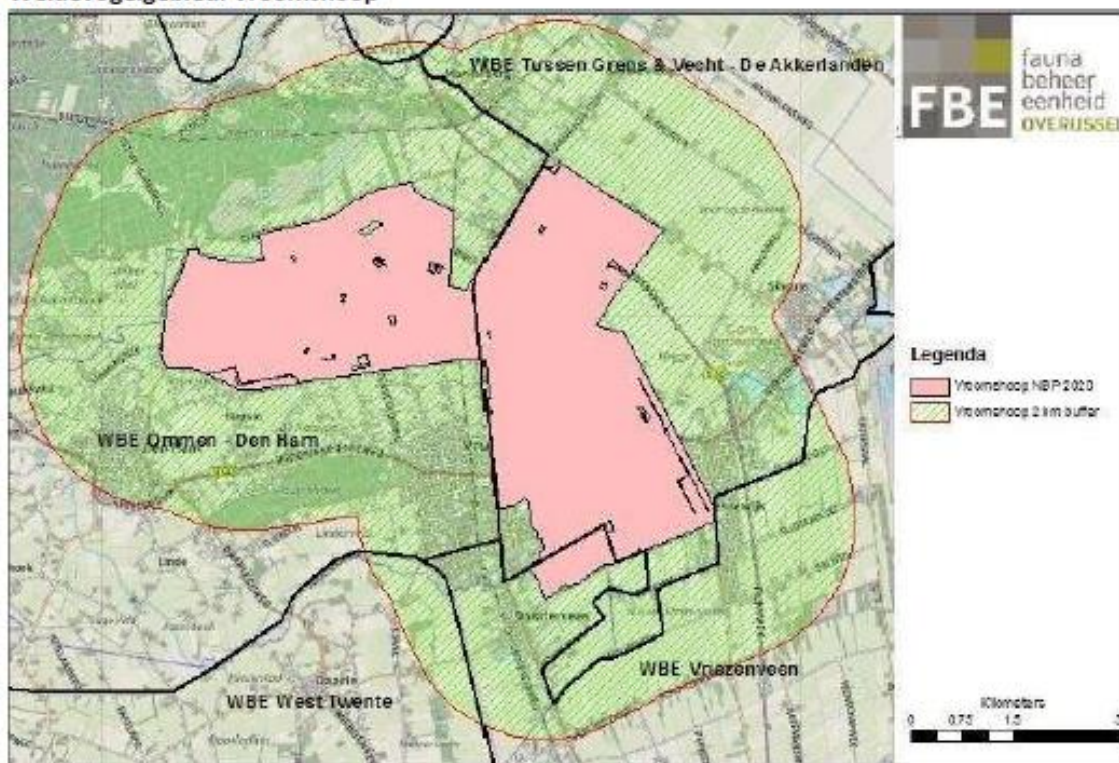
Weidevogelgebied Geesteren (Geesterseveld)

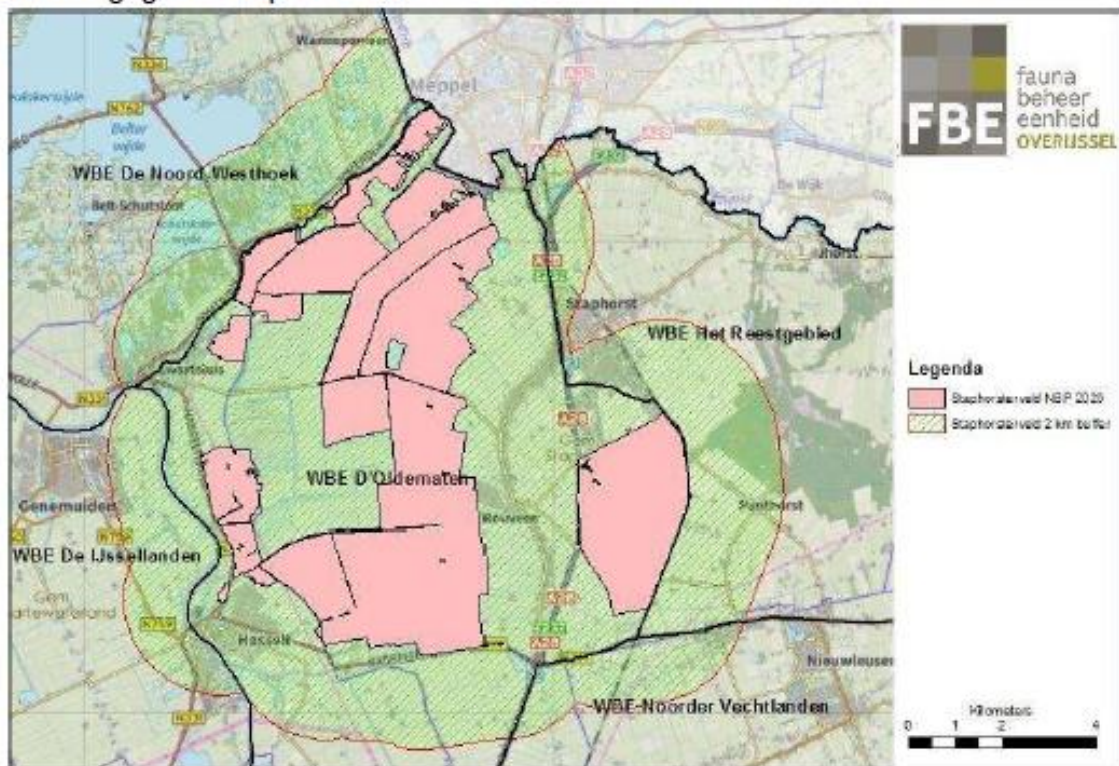
Weidevogelgebied: Vriezenveen

Weidevogelgebied: Vroomshoop

Weidevogelgebied: Staphorsterveld

BIJLAGE 3 - Predatieoverzicht weidevogels Overijssel, periode 2016 t/m 2020.

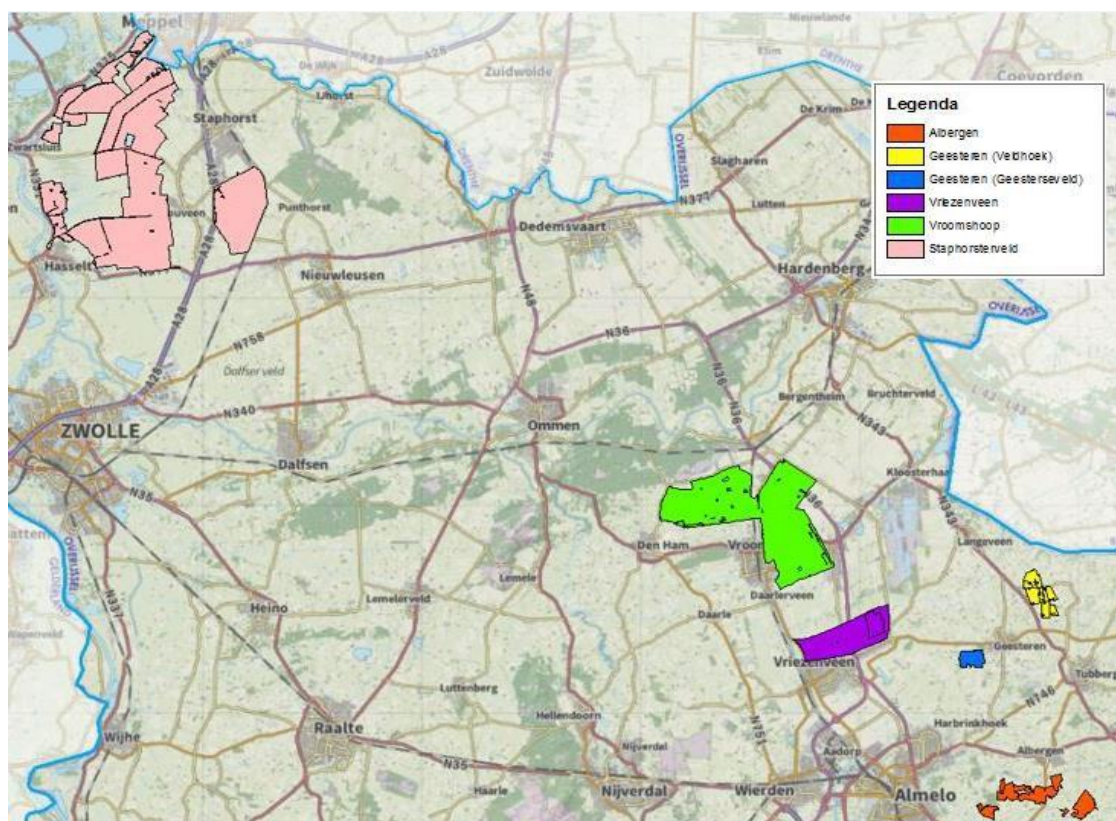
Cijfers zijn gemiddelden van de jaren 2016 t/m 2020 - bron: weidevogelvrijwilligers in betreffende gebieden.
Gegevens van het Staphorsterveld komen uit het predatieonderzoek van Altenburg & Wymenga, rapport 2236.

predatie in de ei-fase

weidevogegebied	aantal broeparen (nesten)	nest predatie kraai		nest predatie vos		nest predatie overig		nest predatie totaal	
Geesterseveld	98	28	29%	13	13%	8	8%	49	50%
Veldhoek	105	30	29%	17	16%	13	12%	60	57%
Albergen	114	43	38%	36	32%	4	4%	83	73%
Vroomshoop	93	25	27%	13	14%	0	0%	38	41%
Vriezenveen	183	10	5%	45	25%	5	3%	60	33%
Staphorsterveld	26	7,5	29%	16,5	63%	2	8%	26	100%

predatie in de kuiken-fase

weidevogegebied	aantal kuikens na nest predatie	kuiken predatie kraai		kuiken predatie vos		kuiken predatie overig		kuiken predatie totaal	
Geesterseveld	172	17	10%	26	15%	17	10%	60	35%
Veldhoek	157,5	20	13%	37	23%	21	13%	78	50%
Albergen	109	7	6%	2	2%	4	4%	13	12%
Vroomshoop	192,5	0	0%	13	7%	0	0%	13	7%
Vriezenveen	431	97	23%	90	21%	64	15%	251	58%

Weidevogelgebied: Geesteren - deelgebied Geesterseveld - Predatiegegevens 2016 t/m 2020

Soort	2016						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	88	24	7	7	20	4	30
Grutto	8	2	2	0	3	1	5
Scholekster	4	3	2	0	0	0	0
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	4	2	?	1	0	0	0

Soort	2017						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	78	21	5	10	5	4	8
Grutto	5	4	3	0	0	0	0
Scholekster	3	2	2	0	0	0	0
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	3	2	1	0	0	0	0

Soort	2018						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	82	24	5	12	30	4	10
Grutto	7	4	3	0	>5	0	0
Scholekster	4	3	1	0	0	0	0
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	4	2	?	0	6	0	0

Soort	2019						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	91	19	12	15	20	12	10
Grutto	6	3	1	1	3	0	0
Scholekster	4	3	2	0	2	0	0
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	4	1	2	1	0	0	0

Soort	2020						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	84	14	27	20	30	15	20
Grutto	7	4	4	0	3	0	0
Scholekster	3	2	3	0	0	0	0
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	3	0	3	0	6	0	0

Weidevogelgebied: Geesteren - deelgebied Veldhoek - Predatiegegevens 2016 t/m 2020

Soort	2016						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	91	27	9	15	20	12	15
Grutto	24	6	4	5	10	5	10
Scholekster	8	4	2	0	0	2	?
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	7	3	2	2	3	0	0

Soort	2017						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	79	21	10	12	20	6	11
Grutto	18	4	6	6	8	4	0
Scholekster	5	3	2	0	0	0	0
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	5	2	2	1	0	0	0

Soort	2018						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	79	24	13	15	20	10	15
Grutto	18	5	6	6	2	4	0
Scholekster	5	3	3	1	0	0	0
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	5	2	3	1	0	0	2

Soort	2019						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	72	19	10	5	36	12	20
Grutto	16	3	5	2	20	1	10
Scholekster	4	2	2	0	0	0	0
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	3	1	1	1	0	0	0

Soort	2020						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	62	14	9	10	20	5	15
Grutto	16	4	6	1	25	2	3
Scholekster	6	3	4	1	0	1	0
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	2	0	0	0	0	1	4

Weidevogelgebied: Albergen - Predatiegegevens 2016 t/m 2020

Soort	2016						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens

Kievit	110	31	5	39	0	2	8
Grutto	18	5	2	6	0	0	3
Scholekster	6	5	3	0	0	0	0
Tureluur	2	0	0	0	0	0	0
Wulp	7	4	1	2	0	0	0

Soort	2017						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	92	35	4	41	4	1	10
Grutto	24	6	2	8	0	0	0
Scholekster	5	5	0	0	0	0	0
Tureluur	4	0	0	0	0	0	0
Wulp	5	4	0	0	0	0	0

Soort	2018						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	72	30	6	35	2	2	7
Grutto	22	5	1	0	2	0	5
Scholekster	4	3	1	0	0	0	0
Tureluur	7	1	1	0	0	0	2
Wulp	5	5	0	0	0	0	0

Soort	2019						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	63	28	3	21	3	9	5
Grutto	22	7	0	7	0	0	2
Scholekster	3	2	1	0	0	0	0
Tureluur	8	2	0	1	0	0	0
Wulp	4	3	0	0	0	0	1

Soort	2020						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	51	21	2	13	1	8	12
Grutto	23	6	1	5	0	0	11
Scholekster	3	3	0	0	0	0	0
Tureluur	8	2	0	2	0	0	1
Wulp	4	4	0	0	0	0	0

Weidevogelgebied: Vroomshoop - Predatiegegevens 2016 t/m 2020

Soort	2016						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	70	25		5			
Grutto	5	2		2			

Scholekster	11	3		4			
Tureluur	0	0		0			
Wulp	4	1		3			

Soort	2017						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	70	8		3			
Grutto	6	2		3			
Scholekster	10	3		4			
Tureluur	0	0		0			
Wulp	4	1		3			

Soort	2018						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	70	16		9			
Grutto	4	1		3			
Scholekster	12	3		4			
Tureluur	2	0		0			
Wulp	5	2		0			

Soort	2019						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	70	32		8			
Grutto	5	2		3			
Scholekster	10	2		4			
Tureluur	1	0		0			
Wulp	5	3		2			

Soort	2020						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	80	18		4			
Grutto	5	0		0			
Scholekster	11	2		0			
Tureluur	1	0		0			
Wulp	6	1		1			

Weidevogelgebied: Vriezenveen - Predatiegegevens 2016 t/m 2020

Soort	2016						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	196	0	niet bekend	47	niet bekend	0	niet bekend
Grutto	8	0	niet bekend	4	niet bekend	0	niet bekend
Scholekster	12	1	niet bekend	0	niet bekend	0	niet bekend
Tureluur	0	0	niet bekend	0	niet bekend	0	niet bekend

Wulp	4	1	niet bekend	0	niet bekend	0	niet bekend
------	---	---	-------------	---	-------------	---	-------------

Soort	2017						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	164	0	98	73	113	0	46
Grutto	12	0	5	2	13	0	3
Scholekster	9	2	13	1	2	0	8
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	5	0	3	2	2	0	3

Soort	2018						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	158	15	122	21	151	4	86
Grutto	11	1	7	3	2	2	4
Scholekster	8	3	4	1	3	1	2
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	5	0	1	3	2	1	13

Soort	2019						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	134	13	103	33	56	4	70
Grutto	11	0	2	2	4	2	7
Scholekster	6	2	3	1	3	0	2
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	5	0	4	1	2	1	3

Soort	2020						
	Aantal broedparen	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens	Aantal nesten	Aantal kuikens
Kievit	136	11	111	27	86	7	65
Grutto	14	0	1	1	2	2	2
Scholekster	7	1	2	2	5	1	3
Tureluur	3	0	1	0	0	0	0
Wulp	7	0	3	1	4	0	3

Weidevogelgebied: Vriezenveen - Predatiegegevens 2016 t/m 2017

Uit A&W rapport 2236

Soort	2016 en 2017						
	aantal nesten	Gepredeerd door kraai		Gepredeerd door vos		Overige predatoren	
		aantal	%	aantal	%	aantal	%
Kievit	3	1		1		1	
Grutto	3	2		1		0	
Scholekster	5	0		4		1	
Wulp	15	4,5		10,5		0	
TOTAAL	26	7,5	28,8%	16,5	63,5%	2	7,7%

Staphorsterveld 26 nesten

